

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Terorismus a bezpečnostní politika státu

Bc. Pavla Zapletalová

Diplomová práce

2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavla ZAPLETALOVÁ**

Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**

Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**

Název tématu: **Terorismus a bezpečnostní politika státu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Teoretická část:

- vymezení základních pojmů
- charakteristika bezpečnostní politiky státu
- bezpečnostní hrozby a rizika na počátku 21. století

Praktická část:

- analýza teroristických rizik a teroristických hrozeb
- regionální politika samosprávných územních celků v boji proti terorismu
- současný stav připravenosti represivních složek na řešení teroristických útoků
- závěry, doporučení

Cíl práce:

Vymezit vliv terorismu na bezpečnostní politiku státu a charakterizovat připravenost územních orgánů na řešení teroristických útoků.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. Brzezinski, Zbigniew: Volba, Praha, Mladá fronta 2004
2. Prymula, Roman: Biologický a chemický terorismus, Praha, Grada Publishing 2001
3. Carr, Caleb: Dějiny terorismu, Praha, PRÁH - Martin Vopěnka 2002
4. Encyklopedie Světový terorismus, Praha, Svojk & Co 2002
5. Bonanate, Luigi: Mezinárodní terorismus, Praha, Columbus 1997
6. David, Vladislav: Fenomén mezinárodního terorismu, Praha, Linde Praha 2005
7. Terorismus a integrovaný záchranný systém, Praha, MV - GŘ Hasičského záchranného sboru ČR 2002
8. Zeman, Jan: Terorismus, Praha, Triton 2002

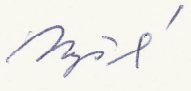
Vedoucí diplomové práce: **doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.**
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: **29. října 2007**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. května 2008**

prof. Ing. Jan Čapek, CSc.
děkan

L.S.

doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 7. listopadu 2007

SOUHRN

Téma diplomové práce zní „Terorismus a bezpečnostní politika státu“. Cílem této práce je vymezit terorismus v kontextu bezpečnostní politiky státu a charakterizovat připravenost územních orgánů na řešení teroristických útoků.

Teoretická část je zaměřena na historii terorismu, vymezení základní pojmů, charakteristiku bezpečnostní politiky a specifikaci bezpečnostních rizik a hrozeb na začátku 21. století.

Praktická část se zabývá metodami analýz rizik, regionální politikou zaměřenou na terorismus a přípravou složek Integrovaného záchranného systému na řešení událostí, které mohou souviset s terorismem. Na závěr jsou zmíněna doporučení.

KLÍČOVÁ SLOVA

Terorismus, bezpečnostní politika, analýza rizik, regionální politika, složky integrovaného záchranného systému

TITLE

Terrosism and safety politics state

ABSTRACT

Subject extended essay is name „Terrosism and safety politics state.“ Term work is demarcate influence terrorism in context safety politics state and characterization readiness territorial authority on solve terrorism attach.

Theory part is direkt on history terrorism, specify elementary concept, characterization safety politics and specification safety risks and threats in start 21. century.

Practise part engage methodes analysis risk, territorial authority locate on terrorism and preparation structure integrated rescue system on solve occurrence which they can rescue connected with terrorism. On close are referent to a reference.

KEYWORDS

Terrosism, safety politics state, methodes analysis risk, territorial authority, structure integrated rescue system

Obsah

0	Úvod	14
1	Vymezení základních pojmů	15
1.1	Definice terorismu	15
1.2	Členění terorismu	16
1.3	Státní terorismus	16
1.4	Mezinárodní terorismus	16
1.5	Moderní teroristické metody	17
1.6	Typy teroristických útoků	18
1.7	Podmínky úspěšnosti teroristů	20
1.8	Fáze teroristického útoku	20
1.9	Historie terorismu	21
2	Charakteristika bezpečnostní politiky	23
2.1	Klíčové orgány ČR odpovědné za boj proti terorismu	23
2.2	Integrovaný záchranný systém (IZS) a jeho možnosti v boji s terorismem	24
2.3	Úkoly správních úřadů v oblasti IZS	24
2.3.1	Úloha hejtmanů krajů a starostů s rozšířenou působností	25
2.4	Možné havárie vlivem teroristického útoku	25
2.5	Systém ochrany obyvatelstva v reakci na nebezpečí mimořádných událostí	26
3	Bezpečnostní hrozby a rizika na počátku 21. století	28
3.1	Biologické a chemická zbraně	29
3.1.1	Biologické zbraně	29
3.1.1.1	Mechanismy šíření biologických agens	30
3.1.1.2	Mechanismy šíření	31
3.1.1.3	Protiepidemická opatření při použití biologických agens	31
3.1.1.4	Pořadí nebezpečností B-agens a jimi vyvolávaných onemocnění	32
3.1.2	Chemické látky	33
3.1.2.1	Mechanismy působení chemických látek	33
3.1.2.2	Působení toxických látek na organismus	34
3.1.2.3	Protichemická opatření v případě hrozby použití bojových chemických látek	35
3.1.2.4	Charakteristika jednotlivých chemických látek	35
3.1.2.4.1	Nervově paralytické látky (NPL)	35
3.1.2.4.2	Otravné látky zpuchýřující	36
3.1.2.4.3	Otravné látky všeobecně jedovaté	36
3.1.2.4.4	Otravné látky dusivé	37
3.1.2.4.5	Otravné látky dráždivé	37
3.1.2.4.6	Látky psychicky a fyzicky zneschopňující	38
3.1.2.4.7	Látky fyzicky zneschopňující (psychotropní látky)	38
4	Analýza teroristických rizik a teroristických hrozeb	39
4.1	Analýza rizik	39
4.2	Základní metody pro stanovení rizik	39
5	Regionální politika samosprávných územních celků v boji proti terorismu	41
5.1	Územní celky	41
5.2	Metodika zpracování krizových plánů	44
5.3	Národní akční plán	45

6	Současný stav připravenosti represivních složek na řešení teroristických útoků.....	46
6.1	Typová činnost složek IZS při společném zásahu na uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně.....	46
6.1.1	Velitel zásahu a řízení záchranných a likvidačních prací.....	46
6.1.2	Stupeň poplachu a časové vymezení zásahu	47
6.1.3	Úkoly, činnosti sil a prostředků jednotek požární ochrany	47
6.1.4	Úkoly, činnosti sil a prostředků Policie ČR	48
6.1.5	Úkoly a činnosti sil zdravotnické záchranné služby včetně letecké záchranné služby, spádových zdravotnických zařízení a středisek speciální zdravotní péče o osoby ozářené při radiálních nehodách	48
6.1.6	Úkoly a činnosti sil a prostředků Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB)	49
6.1.7	Úkoly a činnosti sil a prostředků Armády ČR.....	49
6.1.8	Činnosti sil a prostředků Celní správy ČR	49
6.2	Typová činnost složek IZS při společném zásahu – oznámení o uložení nebo nález výbušného předmětu.....	50
6.2.1	Velitel zásahu a řízení záchranných a likvidačních prací.....	50
6.2.2	Síly, prostředky a úkoly základních složek IZS.....	50
6.2.3	Úkoly a činnosti operačních středisek ZZS	51
6.2.4	Úkoly a činnosti sil a prostředků Vězeňské služby.....	51
6.3	Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené leteckou nehodou	52
6.3.1	Velitel zásahu při řízení záchranných a likvidačních prací.....	52
6.3.2	Časové vymezení zásahu	53
6.3.3	Operační střediska složek IZS a stálé služby.....	53
6.3.4	Kompetence soudního lékařství.....	53
6.3.5	Kompetence řídicího orgánu Ministerstva dopravy.....	54
6.3.6	Komise ÚZPLN	54
6.3.7	Úkoly složek a řídicích orgánů Armády ČR.....	55
6.3.8	Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP).....	56
6.4	Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“	56
6.4.1	Velitel zásahu.....	56
6.4.2	Operační střediska složek IZS a stálé služby.....	57
6.4.3	Úkoly a postup činností jednotek PO.....	57
6.4.4	Úkoly a činnosti sil a prostředků OOVZ.....	58
6.4.5	Zdravotnická záchranná služba (ZZS)	58
6.4.6	Armáda ČR	58
6.5	Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí	59
6.5.1	Velitel zásahu, organizace místa zásahu, stupeň poplachu a trvání zásahu	59
6.5.2	Úkoly operačních středisek složek IZS	60
6.5.3	Úkoly a činnosti sil a prostředků jednotek PO	60
6.5.4	Úkoly a činnosti sil a prostředků Policie ČR jako složky IZS	61
6.5.5	Úkoly a činnosti cílových zdravotnických zařízení	61
6.5.6	Úkoly soudního lékařství s MU s velkým počtem raněných a obětí	61
7	Vlastní výzkum.....	62
8	Závěry a doporučení	70

9	Závěr.....	72
10	Literatura.....	74

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Srovnání základních charakteristik biologických a chemických zbraní.....	30
Tabulka 2 - Možnosti působení B-agens na populaci	32
Tabulka 3- Toxicita nervově paralytické látky pro člověka	35
Tabulka 4 - Dráždivé otravné látky.....	37
Tabulka 5 - Přehled nejdůležitějších psychicky zneschopňujících otravných látek	38

Seznam grafů

Graf 1- Kdo by se u nás mohl dopustit teroristického útoku?	62
Graf 2 – Souhlasíte zúčastněním vojenských jednotek ČR v Afganistánu?.....	63
Graf 3 – Myslíte si, že by u nás mohl být uskutečněn teroristický útok?.....	63
Graf 4 – Souhlasíte s umístěním vojenských jednotek na našem území?	64
Graf 5 – Souhlasíte s členstvím v NATO?	65
Graf 6 – Může postavení amerického radaru na našem území zvýšit pravděpodobnost nebezpečí provedení teroristického útoku?.....	65
Graf 7 – V případě, že by umístění radaru bylo součástí obrany NATO, souhlasili byste s jeho umístěním na našem území?	66
Graf 8 – Myslíte si, že ČR je připravena čelit teroristickému útoku?.....	67
Graf 9 – Myslíte si, že vláda poskytuje dostatek informací o radaru?	67
Graf 10 – Máte dostatek informací o bezpečnosti radaru?.....	68
Graf 11 – Myslíte si, že postavením radaru u nás přispějeme k mezinárodní bezpečnosti?.....	69

Seznam příloh

Příloha A – Struktura IZS na jednotlivých úrovní státní správy.....	75
Příloha B – Schéma krizového štábu kraje Vysočina.....	76
Příloha C – Schéma komunikace orgánů krizového řízení.....	77
Příloha D – Ukázka krizového plánu . rozpracování vybraných úkolů krizového plánu kraje	78
Příloha E – Schéma vazeb řízení a podpory	80
Příloha F – Algoritmus provádění dekontaminace zasahujících hasičů na dekontaminačním stanovišti	81
Příloha G – Algoritmus provádění dekontaminace osob na dekontaminačním stanovišti..	82
Příloha H – Organizační schéma zásahu řízení.....	83
Příloha I – Schéma vazeb při letecké nehodě	84
Příloha J – Schéma a použití vyhodnocovacího schématu třídícího systému START	86
Příloha K – Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných – členění.....	87
Příloha L – Schéma toku informací - princip informačního centra	88
Příloha M – Otázky k výzkumu	89

Seznam použitých zkratek

ACP (MD, MVZ, MV)	Asistenční centrum pomoci rodinám oběti letecké nehody (s účastní zástupců Ministerstva dopravy, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva vnitra a dalších orgánů a organizací) – v současné době není zřízeno
AČR	Armáda České republiky
CS ČR	Celní správa České republiky
ČČK	Český červený kříž
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
GŘ HZS ČR	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR
HS	Horská služba České republiky, o.p.s.
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
KHS	Krajská hygienická stanice
Komise ÚZPLN, IMO	Komise Ústavu pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod, Komise Inspekce ministra obrany
KOPIS	Operační a informační středisko HZS kraje
LZS	Letecká záchranná služba
Místo LN	Místo letecké nehody
MU	Mimořádná událost
OI ČIŽP	Oblastní inspektorát České inspekce životního prostředí
OOVZ	Orgán ochrany veřejného zdraví
OPIS GŘ	Operační a informační středisko generálního ředitelství HZS ČR
OPIS IZS (HZS kraje)	Operační a informační středisko integrovaného záchranného systému (hasičského záchranného sboru kraje)
OS PČR	Operační středisko Policie České republiky
OS ZZS	Operační středisko územně příslušné zdravotnické záchranné služby
PČR	Police České republiky
PO	Požární jednotka

RCC Praha	Stanoviště odpovědné za zajištění účinné organizace pátrací a záchranné služby a za koordinaci vedení pátracích a záchranných akcí v oblasti pátrání a záchrany při letecké nehodě
Ř-ČIŽP	Ředitelství České inspekce životního prostředí
SaP	Síly a prostředky složek integrovaného záchranného systému
SAR (AČR, PČR LS)	Základny vrtulníků pátrací a záchranné služby s využitím vrtulníků Armády ČR a Policie ČR letecké služby
SOC MO	Společné operační centrum Ministerstva obrany
SSZP	Střediska speciální zdravotní péče
START	Snadné třídění a rychlá terapie
Středisko Cospas – Sarsat	Vyhodnocovací středisko provádějící servis v SAR oblasti pro příslušná záchranná koordinační střediska, vztažená ke kontaktnímu SAR bodu
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SÚJCHBO	Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany
SÚRO	Státní ústav radiační ochrany
ÚSZS	Územní středisko zdravotní záchranné služby
ÚVN (VÚSL)	Ústřední vojenská nemocnice (Vojenský ústav soudního lékařství)
VZS	Vodní záchranná služba Červeného kříže
ZBK	Záchranná brigáda kynologů
ZOS ZZS	Zdravotnické operační středisko zdravotnické záchranné služby
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

0 Úvod

Téma mé diplomové práce je Terorismus a bezpečnostní politika státu. Jedná se o téma, které se přímo, ale též i nepřímo dotýká každého z nás.

Terorismus nerespektuje žádné geografické a politické hranice. Boj proti terorismu musí být veden nejen ve společenské rovině, ale také na úrovni mezinárodní. Proto vznikají mezinárodní společnosti, které schvalují různé mezinárodní smlouvy. K mezinárodním smlouvám, které se týkají terorismu patří například Úmluva o potlačování únosů letadel, Úmluva proti zajímání rukojmích, Úmluva o označování plastických výbušnin k detekčním účelům, Úmluva o potlačování teroristických pumových útoků, Úmluva o potlačování financování terorismu, Evropská úmluva o potlačování terorismu, Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu, Deklarace o boji proti mezinárodnímu terorismu, Deklarace o boji proti mezinárodnímu terorismu a mnoho dalších.

V současné době se stále hovoří zda v České republice postavit americký radar. Proto si myslím, že je vhodné se problematikou terorismu zabývat, neboť je to vhodný cíl pro teroristy. Ale zároveň vstupem do Severoatlantické aliance nám vyplývají určité závazky, které jsme povinni plnit. Radar nebude součástí ochrany NATO a proto se domnívám, že by bylo vhodné znát také názor občanů. A to z důvodu, že případný teroristický útok by se týkal nás všech.

Z tohoto důvodu bych se chtěla věnovat terorismu v rámci bezpečnostní politiky České republiky. Práce se bude skládat ze dvou částí a to teoretické a praktické. V první části se budu věnovat bezpečnostní politice a základním rizikům ve druhé části regionální politice a integrovanému záchrannému systému z hlediska boje proti terorismu. Součástí této části provedu výzkum, který se bude týkat názoru na bezpečnost České republiky zaměřené na terorismus.

Cílem této práce je vymezit terorismus v kontextu bezpečnostní politiky státu a charakterizovat připravenost územních orgánů na řešení teroristických útoků.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Definice terorismu

Slovo teror je odvozeno z latinského slova *terrere*, což v překladu znamená strašný nebo hrozný. V roce 1980 byla v USA publikována definice: „*Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus obsahuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.*“¹ Tato definice se stala standardem pro posuzování a hodnocení teroristických zločinů.

Terorismus může být také definován jako: „*Terorismus znamená cílevědomé použití organizovaného násilí proti nezúčastněným osobám za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů. Tyto cíle představují ve svých důsledcích ohrožení velkých skupin nebo celé společnosti a negativně se promítají do politických vztahů státu. Psychologický efekt, vyplývající z pocitu ohrožení, může ve společnosti vyvolat změnu postojů a vést ke vzniku krizí, na lokálních, státních i mezistátních úrovních.*“²

„*Obecně lze terorismus chápat jako metodu pro dosažení určitého cíle a lze ho považovat za maximálně ostrou formu psychologické války, vedené malou skrytou skupinou.*“³

„*Terorismus bývá většinou definován jako předem připravené, promyšlené použití násilí nebo hrozby násilím s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím mají být splněny politické nebo náboženské nebo ideologické požadavky.*“⁴

---

¹ BRZOBOHATÝ, Marian: *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*, 1. vyd., Praha: Policie Akademie České republiky 1995, ISBN 80-85981-13-0, str. 11.

² BRZOBOHATÝ, Marian: *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*, 1. vyd., Praha: Policie Akademie České republiky 1995, ISBN 80-85981-13-0, str. 13

³ BRZOBOHATÝ, Marian: *Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu*, 1. vyd., Praha: Policie Akademie České republiky 1995, ISBN 80-85981-13-0, str. 13

⁴ Terorismus a integrovaný záchranný systém - Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Dny záchranářů ČR, Konference, Sborník přednášek, Poděbrady 2002, str. 1

V obecné rovině je terorismus protiprávní jednání, např. násilí, vraždy, které podle pachatelů vede k zastrašování, a tím k ovlivňování jednání subjektů po většinou fyzicky odlišných od přímých obětí a to určitým chtěným způsobem.

1.2 Členění terorismu

Politický a náboženský terorismus členíme na:

1. islámsko fundamentalistický (palestické organizace, oblast Blízkého a středního východu) – považuje se za nejnebezpečnější, protože jeho ideologie odsuzuje politické principy a systémy hodnot západu a snaží se různými prostředky zabránit pronikání západní kultury na své území.
2. nábožensko etnický (IRA, skupiny na Balkáně)
3. nacionalistický (ETA ve Španělsku, nacionalisté na Korsice)
4. ustupující levicový (Rudé armády a Antiimperialistická buňka v Německu, francouzská Přímá akce)

1.3 Státní terorismus

Rozeznáváme dva druhy terorismu:

1. státní terorismus - jedná se o formu krutovlády, akty násilí k dosažení politických cílů, vnucování nadvlády vyvoláváním strachu, vytváření a vysílání ozbrojených band k provádění teroristických akcí.
2. individuální nebo skupinový terorismus

1.4 Mezinárodní terorismus

Pro definování mezinárodního terorismu, tedy terorismu s mezinárodním prvkem, je vhodné stanovisko, ke kterému došlo Parlamentní shromáždění Rady Evropy ve svém doporučení z roku 1999 (č. 1426): „*Teroristický čin je jakýkoliv trestný čin spáchaný jednotlivci či skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu,*

jeho institucím, obyvatelstvu obecně či konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatickými snahami, extremistickými ideologickými koncepcemi či fanatismem nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá se vystavení veřejné moci, některých jedinců či společenských skupin nebo obecně veřejného mínění atmosféře strachu.“⁵

1.5 Moderní teroristické metody

Nové technologie, rozvoj informatiky, rozvoj vědy a techniky vytváří podmínky pro výzkum a vývoj. Genové inženýrství, biologické a genové manipulace, chemický průmysl přináší vysoké riziko, že výsledky vědeckých pokusů bude zneužité při teroristických útocích.

Jaderné technologie - použití jaderných zbraní je málo pravděpodobné pro teroristické účely než biologické a chemické zbraně. Jaderné zbraně se nejlépe utajují, zároveň existují obavy, aby se s manipulací s jadernými nebo biologickými zbraněmi sami teroristé nezabíli, nebo nezamořili prostor, ve kterém se pohybují.

Biologické technologie - rozumíme použití rozličných virů a mikrobů nebezpečných nemocí s úmyslem zasáhnout civilní obyvatelstvo. Biozbraň je pro teroristy a pro zločinné státy levnější a bezpečnější. Používají se k tomu bakterie, které se vypěstují a někde se vypustí. Existují nemoce, které mají dlouhou inkubační dobu, přenášejí se mezi lidmi a jejich výsledky mohou být strašlivé.

Chemické technologie - kyanovodík a nervově paralytické látky způsobují smrt během několika minut po vypuštění a nezbytná je okamžitá lékařská pomoc. Substance chemikálií jsou dostupné a levné, sloučeniny jsou snadno vyrobitelné a přenosné a také se špatně identifikují.

---

⁵ David, Vladislav: Fenomén mezinárodního terorismu, Praha, Linde Praha 2005, str. 17-18

Zvukové zbraně – tyto zbraně jsou založeny na imitaci specifických zvukových frekvencí. Vlny mohou způsobovat lidem fyziologické komplikace a mohou mít vliv také na psychiku.

Kybernetický terorismus - tento terorismus útočí na počítačové sítě. Prostřednictvím počítačových sítí útoky představují hrozbu srovnatelnou s účinky zbraní hromadného ničení. Může se zablokovat automatizované rozvody vody, elektřiny, plynu a ropy, anebo otevřít přehradu a zatopit přilehlé oblasti. Nebezpečí hrozí také v letecké dopravě a elektronizovaných finančních operacích.

1.6 Typy teroristických útoků

Bombový útok - útok s použitím výbušných systémů je nejčastějším typem teroristické akce. Použití bomby umožňuje provést úspěšnou akci, při které je malá pravděpodobnost, že pachatelé budou odhaleni.

Bombové útoky rozdělujeme do 4 skupin:

1. **útoky proti osobám** – výbušná zařízení jsou umístěována do míst s vysokou koncentrací osob, což v případě výbuchu znamená zabití a zranění velkého počtu lidí.
2. **útoky proti symbolickým cílům** – tento typ útoků je zaměřen proti cílům, které představují symboly určité země. Ničivý efekt není u tohoto typu útoku rozhodující. Cílem bývá většinou upozornění nebo varování.
3. **útoky proti významným cílům** – útok je veden na základě pečlivého výběru cíle. V tomto případě není samotný cíl nejdůležitější, ale důsledky, které útok bude mít.
4. **série útoků** - sérií bombových útoků používají teroristé k soustředění pozornosti vůči speciálním cílům.

Hrozba použití výbušného zařízení - je často používána jako nástroj proti státním úřadům, průmyslovým cílům, soukromým společnostem a další institucím. Cílem je vyvolat zmatek a paniku vedoucí k ochromení jejich funkce.

Atrapa výbušného systému - umístění atrapy výbušného systému může být stejně úspěšné jako písemná nebo telefonická hrozba. Musí být provedena všechna opatření, která

jsou nutná při nálezu skutečné bomby. Zda šlo o atrapu nebo funkční systém, se potvrdí až po zneškodnění podezřelého předmětu.

Zadržení rukojmí, únosy - zadržené rukojmí mohou teroristé využít k nátlaku na vládu při jednání nebo k vyvolání jednání o specifických problémech. Únosy letadel jsou nejčastěji používány k dosažení politických cílů.

Zastrašování a hrozby - vyhrožování použitím násilí může být stejně účinné, jako samotná akce. Existuje mnoho možností, jak hrozbu použít.

Vydírání - vymáhání peněz s použitím zbraně nebo vydírání formou poskytování ochrany je často používanou metodou získávání prostředků pro teroristické organizace. Bankovní loupeže a vydírání patří k hlavním zdrojům financí teroristů.

Sabotáže a rozvratné operace - tyto operace nemusejí prezentovat teroristické akce. Jsou to akce, které mohou být zaměřeny, např. na vyřazení vojenských zařízení nebo na podporu pouličních demonstrací pod rouškou protestu. Cílem operací je vyvolat zmatek, nejistoty a strachu v určitých klíčových lokalitách.

Dezinformace a propaganda - mají formovat společenské vědomí a vyvolávat napětí mezi veřejností a vládou, zejména ve sféře politické, ekonomické a sociální.

Vraždy významných osob - oběťmi bývají osoby, které mají významné společenské postavení, reprezentují nebo jsou symbolem politického směru, vládní politiky apod.

1.7 Podmínky úspěšnosti teroristů

Teroristé dosahují úspěchů z různých důvodů. Faktory, na kterých je založen úspěch lze rozdělit do 5 skupin:

1. pohyblivost
2. bezpečnost
3. demokratický legislativní systém
4. snadný přístup ke zbraním
5. zranitelnost cílů

1.8 Fáze teroristického útoku

K fázím teroristického útoku patří:

1. **výběr cíle** – teroristé jako cíl útoku si nejčastěji vybírají atraktivní cíle. Čím je cíl z hlediska teroristů atraktivnější, tím je větší zájem tento cíl napadnout.
2. **pozorování cíle** – pozorovat cíl je nutný ke shromáždění útoků a zpravodajských informací, které jsou potřebné pro zpracování útočného plánu. Pozorování provádějí jednotlivci nebo malé skupiny, jejichž činnost se neliší od činnosti, která je v okolí pozorovaného objektu běžná.
3. **operační plánování** – na základě výsledků pozorování vypracovávají plán útoku. Plán obsahuje nezbytné materiální a personální zabezpečení akce, určuje její předpokládaný taktický průběh a časový harmonogram.
4. **provádění nácvičku a cvičných útoků** – v průběhu nácvičku se teroristé ověřují, zda jsou plánované prostředky dostatečné a zda předpokládaný časový harmonogram je reálný.
5. **útok** – realizace plánu vrcholí provedením útoku. Krátce před zahájením teroristé provádějí aktualizaci získaných informací.
6. **únik z místa činu** – způsob útěku z místa činu je dán technickým zázemím teroristické skupiny a podmínkami na místě útoku.
7. **využití činu pro sledované cíle** – tato fáze se zahajuje vydáním prohlášením, které obsahuje deklaraci konkrétních globálních cílů skupiny a předkládá určité požadavky. Toto prohlášení většinou adresují vládě, významné instituci nebo osobě.

1.9 Historie terorismu

Historie používání násilí k prosazení určitých cílů je stejně dlouhá jako lidstvo samo. Formy a metody násilí se mění současně s tím, jako se mění podmínky lidské existence a stupeň poznání. Před několika desítkami let se teroristický útok mohl uskutečnit bezprostředně pouze lokálních oblastí a úzkého okruhu lidí, dnes může akt násilí způsobit politický nebo ekonomický otřes v celosvětovém měřítku a může vést k nekontrolovanému vývoji událostí. S růstem společenského, politického a ekonomického napětí narůstá také vlna teroristických útoků a naopak s růstem společenské stability klesá. Popis teroristických činů můžeme také najít ve starých textech, jako např. Bible, Homérova Odyssea, egyptské hieroglyfy.

Moderní historie terorismu začíná v polovině minulého století, spolu s rozkvětem anarchismu. Organizovaný boj ruských revolucionářů proti autokratické vládě vrcholil v letech 1878-81. Druhým vrcholem jejich aktivity byla první a druhá dekáda 20. století. Radikální nacionalistické skupiny v Irsku, Makedonii, Srbsku a v Arménii používali teroristické metody k dosažení autonomie a národní nezávislosti.

Ve Francii, Itálii, Španělsku, Spojených státech dosáhla vlna anarchismu vrcholu v roce 1890 a některé teroristické útoky vyvolaly na tehdejší podmínky mimořádnou publicitu. V těchto případech se však většinou jednalo o činy jednotlivců, která nebyly součástí žádné širší strategie. Terorismus ve Španělsku a ve Spojených státech měl v této době poněkud odlišný charakter i motivaci. Ve Spojených státech se hovořilo o terorismu pracující třídy, která byla v těchto případech reprezentovaná například Západním svazem horníků, ve Španělsku byly používány pojmy zemědělský a průmyslový terorismus. Příčiny terorismu v těchto zemích měly spíše sociální podstatu a vyplývaly z obtížných existenčních podmínek. Přesto, že různé formy terorismu měly různé cíle a různé politické souvislosti, jejich původ byl podobný. Souvisel s rostoucí úrovní demokracie a nacionalismu.

Průmyslová revoluce v 18. a 19. století, která vyústila do nového rozdělení světa a společnosti, vytvořila podmínky nezbytné pro jejich realizaci. Teroristická hnutí reprezentují jeden ze směrů, který se o to specifickými metodami pokoušel. Znamé jsou úspěšné i neúspěšné akce ruských anarchistů, které byly jedním z iniciačních impulzů, jež

zahájily proces, který vyústil v Říjnovou ruskou revolucí. Atentát v Sarajevu na arcivévodu Ferdinanda se stal záminkou pro rozpoutání 1. světové války, založení požárů Říšského sněmu v roce 1934 bylo prostředkem k nastolení totální fašistické diktatury v Německu apod. Tyto případy znamenaly pouze špičku ledovce. Jejich provedení bylo podmíněno uskutečněním řady jiných teroristických činů, které je předcházely a nedostalo se jim takové publicity, neboť byly izolovaně posuzovány a vytrženy z kontextu událostí.

Vraždy a únosy politických a diplomatických představitelů a soukromých osob, zajímání rukojmí, výbuchy bomb, únosy letadel, masakrování nevinných lidí, zásilky s výbušninami a útoky proti hospodářským objektům se objevují na světě skoro každý den.

Původ výrazu „terorismu“ je spojován s tzv. hrůzovládou v době Francouzské buržoazní revoluce, kdy byl teror způsobem vládnutí „pákou revoluční vlády“, která byla u moci v letech 1789 – 1794.

V 19. století se rozšířily atentáty na životy panovníků nebo jiných státních představitelů. Hovoří se o „vraždění tyranů“. Organizátoři považovali politické vraždy za nezbytné a prospěšné. Na činy individuálního teroru v 19. století reagovaly vlády tak, že je nazvaly anarchistickými a odmítaly pachatelům přiznávat politickou ochranu, kterou naopak přiznávali těm, jejichž činnost byla namířena k převzetí vládní moci.

2 Charakteristika bezpečnostní politiky

„Bezpečnostní politika státu je definována jako souhrn opatření směřujících k prevenci a eliminaci rizik a z nich vyplývajících hrozeb a k zajištění bezpečnosti, obrany a ochrany občanů a státu. Česká republika zajišťuje svou bezpečnost výkonem zahraniční, obranné, vnitřně bezpečnostní a hospodářské politiky, které jsou vzájemně soudržné, podpůrné a mají rovnocenné postavení. K úspěšnému naplnění cílů bezpečnostní politiky je nezbytné dosažení shody politické reprezentace a občanů na těchto cílech a způsobech jejich dosahování.“⁶

2.1 Klíčové orgány ČR odpovědné za boj proti terorismu

„Boj proti terorismu na území ČR spadá do působnosti Ministerstva vnitra, Policie ČR a Bezpečnostní informační služby. Pokud si to vyžádá součinnost s Ministerstvem obrany, Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem zahraničních věcí, spadá také do působnosti těchto ministerstev. Gestorem řešení krizových situací spojených s terorismem a obdobných událostí, spojených se závažným ohrožením veřejného pořádku, ke kterým došlo na území ČR, je Ministerstvo vnitra. Ministerstvo zahraničních věcí koordinuje postup státních orgánů při zahraničněpolitické reakci na krizové situace v zahraničí, které se dotýkají zájmů ČR. Do boje proti terorismu jsou zapojeny jednak policejní složky (Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, odbory obecné kriminality Policie ČR, Ochranná služba Policie ČR, Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR - Interpol Praha, Útvar rychlého nasazení Policejního prezidia ČR a Útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti služby kriminální policie a vyšetřování, Úřad finanční kriminality a ochrany státu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR), jednak zpravodajské složky (Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace, Vojenské obranné zpravodajství, Vojenská zpravodajská služba).“⁷

---

⁶ Bezpečnostní strategie ČR dostupná na <http://www.vlada.cz/dokument2157.html>

⁷ Národní akční plán dostupný na www.mvcr.cz/dokument ze dne 30.10.2007

2.2 Integrovaný záchranný systém (IZS) a jeho možnosti v boji s terorismem

Teroristický čin bývá namířen na jednotlivce, skupiny osob nebo konkrétní objekty a na obyvatelstvo. Záchrannými a likvidačními pracemi se řeší pouze následek teroristického činu. Pokud je za mimořádnou událostí terorismus, znamená to, že:

1. budou vznikat mimořádné události v místech a prostorech, kde by za normálních okolnostech nevznikaly
2. mohou být s velkým dopadem na obyvatele
3. součástí teroristického činu může být také znemožnění záchranných likvidačních prací.

IZS je určen pro koordinaci záchranných a likvidačních pracích v případech, že si mimořádná událost vyžádala nasazení sil a prostředků z řady jiných subjektů, a to hasičů, policie, zdravotnické záchranné služby, dobrovolných záchranářů různého zaměření, sdružení občanů, charity. Je nutné koordinovat záchranné a likvidační práce z úrovně ministerstva vnitra, kraje a obcí s rozšířenou působností. Záchrannými pracemi jsou činnosti, které slouží k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik, vzniklých mimořádných událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí a vedoucí k přerušení jejich příčin. Likvidačními pracemi jsou činnosti k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

2.3 Úkoly správních úřadů v oblasti IZS

Úkoly Ministerstva vnitra, orgány krajů a obcí s rozšířenou působností v IZS a v ochraně obyvatel plní Hasičský záchranný sbor ČR, který je organizační složkou státu a orgánem státní správy.

2.3.1 Úloha hejtmanů krajů a starostů s rozšířenou působností

Hejtmani krajů nesou zodpovědnost za krizové řízení kraje, organizují IZS na úrovni kraje, koordinují přípravy na mimořádné události, záchranné a likvidační práce, mají kontrolní pravomoc ke složkách IZS. Hejtmanovi patří také schvalování vnějšího havarijního plánu rizikových zařízení a havarijního plánu kraje.

Starostové obcí s rozšířenou působností koordinují a kontrolují přípravu na mimořádné události prováděné obecním úřadem s rozšířenou působností, územními správními úřady působností na území ve správním obvodu obce s rozšířenou působností, obcemi, právníky a fyzickými osobami, koordinuje záchranné likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé na území ve správním obvodu obce. Starosta obce může použít krizový štáb obce, schvaluje vnější havarijní plány a je oprávněn vyzvat právníky a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci při koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Struktura IZS jednotlivých úrovních státní správy a řízení je uvedena v příloze A.

2.4 Možné havárie vlivem teroristického útoku

Mezi nestandardní mimořádné události, které mohou vzniknout především z důvodu teroristického útoku patří ohrožení způsobená:

1. nebezpečnými chemickými látkami
2. biologickými látkami
3. radioaktivními látkami

Řešení těchto ohrožení lze shrnout do následujících činností:

1. první pomoc postiženým
2. potvrzení přítomnosti látky
3. včasné varování obyvatelstva
4. identifikace látky a zjištění její koncentrace
5. určení stupně zamoření a vytyčení hranice zamořeného prostoru
6. uzávěra zamořeného prostoru

7. záchranné a likvidační práce
8. evakuace obyvatelstva
9. dekontaminace a detoxikace

Zajištění rozhodujících funkcí pro zvládnutí ohrožení závisí zejména na:

1. vybavenosti přenosnými detekčními přístroji a kontejnery na převoz vzorků látky,
2. funkčnímu systému varování obyvatelstva,
3. vybavenosti a plošném rozmístění laboratoří, jejich režimu práce a počtu mobilních laboratoří,
4. vybavenosti záchranných jednotek speciálními ochrannými a technickými prostředky, vybavenosti dekontaminačními a detoxikačními zařízeními,
5. prověřených součinnostních vazbách vzájemné spolupráce mezi jednotlivými kompetentními orgány státní správy a dalšími subjekty.

Pokud rizika budou vyvolána teroristickým útokem je pravděpodobné, že budou napadeny prostory s vysokou koncentrací lidí. Je nezbytné mít připravený funkční systém zásobování pitnou vodou a elektrickou energií. Zdravotnické a lékařské zabezpečení musí operativně přejít na speciální režim podle připravených traumatologických plánů. Je důležitý sjednocený postup orgánů, odpovědných za řešení mimořádných událostí při informování obyvatel o opatřeních, připravených a prováděných k ochraně obyvatelstva.

2.5 Systém ochrany obyvatelstva v reakci na nebezpečí mimořádných událostí

Systém ochrany obyvatelstva zahrnuje soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky.

Ochrana obyvatelstva by měla být organizována na těchto základních principech:

1. starost o ochranu obyvatel náleží státu,

2. ústředním orgánem v oblasti ochrany obyvatelstva je jedno ministerstvo, zpravidla Ministerstvo vnitra,
3. konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí,
4. odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy, včetně obcí,
5. profesní organizace tvoří jádro výkonných a částečně i řídicích složek, jsou doplňovány ostatními složkami různé právní povahy i fyzickým osobám,
6. široká informovanost veřejnosti o ochranných opatření je prostředkem, který napomáhá k účinnější sebeochraně obyvatelstva,
7. opatření, připravovaná k řešení následků mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací v míru, budou v případě potřeby využita i v období válečného stavu.

3 Bezpečnostní hrozby a rizika na počátku 21. století

Na počátku nového tisíciletí vznikají další významné hrozby přírodního a antropogenního (zásahem člověka) typu. Mezi hrozby přírodního typu patří povodně a záplavy, zemětřesení, sněhové kalamity, krupobití, vichřice, globální změna klimatu, přemnožení plevelů, genové a biologické manipulace. K antropogenním typům patří radiační havárie velkého rozsahu, rozsáhlé ropné havárie, požáry, narušení hrází vodohospodářských děl, narušení dodávek ropy a ropných produktů, potravin, pitné vody, elektrické energie, hospodářské sankce a hospodářský nátlak, hrozba teroristických akcí, aktivity vnitřního a mezinárodního zločinu a terorismu.

Za největší hrozbu na začátku 21. století je považován mezinárodní terorismus, který se rozšiřuje do celého světa formou různých akcí teroristických skupin, které mají většinou náboženský podtext. Mezi nejznámější druhy mezinárodního terorismu patří fundamentální a islámský terorismus. K předcházení mezinárodního terorismu patří uzavírání a především dodržování různých mezinárodních smluv, např.

1. Úmluva o trestných a dalších nežádoucích činech páchaných na palubě letadel
2. Úmluva proti braní rukojmích
3. Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců.

V roce 1999 vstoupila ČR do NATO. Po vstupu nebyl zaznamenán větší odpor, který by vedl až do organizovaných ozbrojených aktů. Mezi chráněné objekty patří chemické provozy, výzkumné laboratoře, jaderné elektrárny a ostatní významné budovy.

V politické rovině v boji proti terorismu Česká republika spolupracuje s NATO a EU o ekonomických opatření k zamezení nakládání s finančními prostředky.

Nejdůležitějším aktem v této oblasti je Národní akční plán, který navazuje na 2 evropské iniciativy, přijaté v Bruselu v září 2001 na Společné euro-americké ministerské prohlášení v boji proti terorismu, který má za cíl zásadním způsobem posílit vztahy mezi těmito dvěma společnostmi a v maximální míře využívat existující protiteroristické nástroje a na dokument nazvaný „Usnesení a akční plán mimořádného zasedání Evropské rady“.

3.1 Biologické a chemická zbraně

Biologické a chemické zbraně patří mezi zbraně hromadného ničení. S porovnáním s ostatními zbraněmi jsou biologické zbraně rozmanité. Řada různých původců může být použita jako biologická zbraň, ale každý má odlišný efekt. Tyto rozdíly jsou dány nakažlivostí, inkubační dobou, délkou přežívání v zevním prostředí, dávkou potřebnou k infikování jedince, průběhem a závažností vyvolané choroby.

3.1.1 Biologické zbraně

Podle původce se biologické zbraně dělí na:

1. bakteriální
2. virové
3. rickettsiové
4. myotické
5. toxinové – toxiny mikrobiální, zootoxiny (zvířecí), fytotoxiny (rostlinné)

Biologická agens jsou živé choroboplodné mikroorganismy schopné vyvolat masová infekční onemocnění nebo otravy lidí, zvířat nebo rostlin. Agens jsou produkovány ve formě kapalné nebo suchého prášku. Jednodušší přípravu mají v tekuté formě, ale suché formy lze lépe skladovat a efektivně rozptýlit na cíl.

Biologické agens jsou rozšiřovány 3 způsoby:

1. kontaminací potravinových řetězců nebo vodních zdrojů. Oběť se nakazí požitím infikované potravy nebo vody,
2. vypuštěním infikovaných vektorů (komárů, blech, klíšťat), které následně při sání krve nakazí svou oběť,
3. vytvořením aerosolového mraku, který je pak inhalován, kontaminuje povrchy nebo v případě rostlin je přímo infikuje.

Vývoj, produkce a použití biologických a chemických zbraní jsou zakázány mezinárodními smlouvami. Většina států světa podepsala v roce 1925 Ženevský protokol,

v roce 1972 Konvenci o biologických a toxinových zbraních a v roce 1993 Konvenci o chemických zbraních.

Tabulka 1 - Srovnání základních charakteristik biologických a chemických zbraní⁸

	Chemické zbraně	Biologické zbraně
plocha	<10 km ²	100 - 1000 km ²
pokrytí/km ²	500 - 100 kg	1 - 5 kg
náklady/km ²	600 USD	1 USD
doba působení	minuty (nervové látky) až hodiny	hodiny (toxiny) až týdny (Q-horečka)
forma	plynná nebo kapalná	pevná

3.1.1.1 *Mechanismy šíření biologických agens*

Biologické agens jsou živé choroboplodné mikroorganismy, které jsou schopné vyvolat masivní infekční onemocnění. Pro uplatnění mikroorganismů jako biologické agens musí být pro člověka tzv. patogenní tzn., že musí být schopné vniknout do lidského organismu a vyvolat onemocnění. Některá onemocnění se mohou přenášet z člověka na člověka. Tyto infekce jsou velmi nebezpečné. Mezi základní vlastnosti úspěšného patogenu patří:

1. schopnost přežít a šířit se v okolním prostředí
2. schopnost uchytit se na povrchu cílové buňky
3. schopnost porušit obranné bariéry lidského organismu proti infekci
4. schopnost poškodit cílové buňky

⁸ Roman Prymula a kolektiv, Biologický a chemický terorismus, Informace pro každého, Grada Publishing. 2002, ISBN 80-247-0288-6, počet stran 152, 1. vydání, str. 19

3.1.1.2 *Mechanismy šíření*

Agensy mohou do lidského organismu vniknout:

1. **vdechnutím – inhalací** = vniknutí dýchacím ústrojím do dýchacích cest a plic v podobě infekčního aerosolu,
2. **požitím** – vniknutím trávicím ústrojím po konzumaci kontaminované stravy nebo pitné vody
3. **kůží** – vniknutí do organismu průnikem kůží, např. prostřednictvím komárů, klíšťat, much, blech,
4. **povrchovou kontaminací** – vniknutí do organismu poškozením kožním krytem nebo vstřebáním přes neporušenou kůží.

3.1.1.3 *Protiepidemická opatření při použití biologických agens*

Při zneužití B-agens dochází ke vzniku a šíření onemocnění, tzn. vzniká ohnisko nákazy. Při definici ohniska se přijímají epidemiologická, klinická a laboratorní kritéria, která jsou nutná pro analýzu epidemického procesu a stanovení pracovní hypotézy o zdroji nákazy a způsobu přenosu. Zásadou práce v ohnisku nákazy je orientace na epidemiologickou anamnézu. Důležitým sledovaným znakem je věk, pohlaví, zaměstnání.

Při epidemiologickém šetření nákazy se primárně vyjadřuje, zda epidemie vznikla přirozenou cestou, anebo byla uměle vyvolána. Prvním úkolem je stanovení rozsahu postižení populace a možné cesty nákazy na základě zaznamenaných příznaků a klinických symptomů. V rámci tohoto šetření se provádí odběr vhodného materiálu a následně je prováděna laboratorní identifikace s cílem stanovení infekčního agens. Laboratorní výsledky umožňují zahájit včasné a cílené represivní opatření a odpovídající léčbu. Poznatky se potom předávají krizovému štábu a médiím.

Tabulka 2 - Možnosti působení B-agens na populaci⁹

	B-agens jako biologická zbraň	B-agens jako prostředek terorismu (bioterrorismu)	B-agens jako importovaná nákaza
Základní cíle působení	zničení živé síly protivníka, a to smrtícím nebo zneschopňujícím prostředkem	vyvolávání strachu a nejistoty, popř. jednotlivá úmrtí mediálně sledovaných osob	náhodné, ale možné zavlečení do běžné populace
cílová skupina	vojsko	civilní obyvatelstvo	obyvatelstvo
kdo chrání před útokem	speciální armádní jednotky	civilní státní bezpečnostní a zdravotnické instituce	civilní zdravotnické instituce
časové působení	krátkodobé působení, krátká inkubační doba, rychlá smrt, epidemické šíření	dlouhodobé působení, relativně dlouhá inkubační doba, omezené šíření	většinou krátkodobé působení a omezené šíření

3.1.1.4 Pořadí nebezpečností B-agens a jimi vyvolávaných onemocnění

Vojenské použití:

1. **Antrax** - jedná se o vysoce infekční onemocnění zvířat, které je přenosné na člověka kontaktem s nemocným zvířetem nebo jeho produktů. Pro teroristy je velmi výhodný jako původce, protože za nepříznivých podmínek vytváří spory, které mohou přežít desítky let.
2. **Variola (pravé neštovice)** - toto onemocnění se projevuje jako vyrážka. Na začátku tato nemoc probíhá jako chřipka a později po poklesu teplot se objevuje typická vyrážka.
3. **Mor** - akutní závažná infekce vyvolaná bakterií pod obrazem bubenické nebo plicní formě. Jde o nákazu přenášenou ze zvířat na člověka.
4. **Otrava botulotoxinem** - otrava z konzervovaných potravin s delší inkubační dobou.

⁹ Roman Prymula a kolektiv, Biologický a chemický terorismus, Informace pro každého, Grada Publishing. 2002, ISBN 80-247-0288-6, počet stran 152, 1. vydání, str. 52

5. **Tularémie** - jedná se o infekční onemocnění, přenosné ze zvířat na člověka. Onemocnění se přenáší vzdušnou cestou.
6. **Brucelóza**
7. **Cholera** - jedná se o bakteriální střevní onemocnění s náhlým začátkem.
8. **Hemoragická horečka s renálním syndromem**
9. **Hemoragické horečky** - horečka Ebola a horečka Lasa
10. **Dendue**

Teroristické zneužití:

1. Antrax – plicní forma
2. Mor
3. Variola
4. Hemoragické horečky
5. Tularémie – plicní forma
6. Brucelóza
7. Břišní tyfus - onemocnění je charakterizováno horečkou, schváceností, bolestmi hlavy a roseolou.
8. Cholera
9. Otrava botulotoxinem

3.1.2 Chemické látky

3.1.2.1 *Mechanismy působení chemických látek*

Chemické látky se obecně charakterizují jako interakce látky s biologicky aktivní makromolekulou, např. bílkovinou, nukleovou kyselinou nebo enzymem. Tímto se narušuje fyziologické funkce makromolekul a dochází k poškození zdraví, látka vyvolává otravu. Toxické látky, tj. látky, které po jednorázovém nebo opakovaném proniknutí do organismu vyvolávají charakteristické změny, které také mohou vést až ke smrti je dávka charakterizovaná jako malá.

3.1.2.2 *Působení toxických látek na organismus*

Podle účinků na lidský organismus jedy dělíme na:

1. nespecifické účinky – poškozují základní životní funkce
2. specifické – poškozují některé orgány
3. systémové – poškozují systémy a orgány
4. alergie – vyvolávají přecitlivělost
5. karcinogenní – vyvolávají zhoubné bujení

Podle převažujících účinků na systémové úrovni je možné látky toxické dělit na:

1. nervově paralytické látky působící na centrální a periferní nervový systém
2. zpuchýřující látky vyvolávající tvorbu puchýřů a toxicky působí na imunitní systém
3. dusivé látky působí toxický otok plic zásahem na membránách plicních sklípků
4. všeobecně jedovaté látky, které blokují přenos kyslíku z krve do tkání
5. zneschopňující – způsobují dočasné zneschopnění organismu a to fyzické nebo psychické
6. dráždivé – působí na horní cesty dýchací, kůži.

U toxické látky se hodnotí riziko:

1. zdravotní – předmětem hodnocení je člověk jako biologický druh
2. ekologické – předmětem hodnocení je příroda s mnoha druhy živočichů v reálných ekosystémech

Pro hodnocení rizik je podstatnou částí nebezpečnost látky, tj. schopnost mít nepříznivý účinek na zdraví člověka či životní prostředí a pak expozice, tj. kontakt chemické látky s vnějšími hranicemi organismu či definovanou částí životního prostředí. Pro vyhodnocení rizika se zpracovává celková charakteristika míry rizika s doporučením k přijetí vhodného opatření a postupů pro omezení rizika při použití.

3.1.2.3 Protichemická opatření v případě hrozby použití bojových chemických látek

Protichemická opatření zahrnují:

1. protichemická pozorování za účelem včasné detekce bojové chemické látky v ovzduší spojené se systémem varování
2. kolektivní a individuální protichemickou ochranu
3. odmoření živé síly, terénu, vody, techniky a materiálu v případě detekce zamořené bojové chemické látky.

3.1.2.4 Charakteristika jednotlivých chemických látek

3.1.2.4.1 Nervově paralytické látky (NPL)

Patří mezi organické sloučeniny fosforu vyznačující se vysokou toxicitou vůči savcům. Dělíme je na 2 skupiny:

1. **G – látky** – mezi tyto látky patří batun, sarin, cyklosin, soman. Tyto látky jsou bezbarvé a pohyblivé kapaliny podobné vody, bez výraznějšího zápachu. Mají vysokou těkavost a nejčastější branou vstupu jsou dýchací cesty.
2. **V – látky** – důležitá je látka VX, která je v chemicky čistém stavu bezbarvá, méně pohyblivá kapalina bez výraznějšího charakteristického zápachu. Je velmi málo těkává, vydrží dlouho v ovzduší, ve vodě a v terénu velmi dlouho.

Tabulka 3- Toxicita nervově paralytické látky pro člověka¹⁰

Látka	Inhalační toxicita LCt50 (mg.min.m-3)	Perkutánní toxicita LD50 pro 70 kg člověka (mg)
sarin	150 - 1000	500 - 2000
soman	70 - 500	500 - 1500
VX	15 - 40	10 - 60

¹⁰ Prymula, Roman: Biologický a chemický terorismus, Praha, Grada Publishing 2001, str. 113

3.1.2.4.2 Otravné látky zpuchýřující

Zpuchýřující otravné látky jsou kapalné vysoce toxické sloučeniny olejovitého charakteru, které pronikají do organismu všemi cestami. Na místě vstupu zanechávají hrubě morfologické změny ve formě erytému, puchýřů, vředů až odumřelé tkáně. Tyto otravné látky pronikají pryžovými materiály, snižují účinnost ochranných pomůcek a léčení otrav je obtížné.

Otravné látky zpuchýřovité mohou být:

1. **yperity** – sirný yperit, oxolový yperit, zimní yperitová směs, dusíkové yperity,
2. **zpuchýřující otravné látky obsahují arzén** – Lewisit, který se liší od yperitů rychlejším nástupem příznaků, toxickým účinkem na krevní kapiláry a množství celkové otravy arzenem, dalšími látkami jsou alkylarziny,
3. **fosgenoxin** – bolest po zasažení je vnímána již brzy po zasažení.

3.1.2.4.3 Otravné látky všeobecně jedovaté

Mezi tyto látky patří:

1. kyanovodík - jedná se o bezbarvou, vysoce těkavou kapalinu. Vyznačuje se typickým hořkomandlovým zápachem. V polních podmínkách je nestálý.
2. chlorkyan,
3. bromkyan,
4. arzenovodík,
5. fluoroctany,
6. oxid uhelnatý - je nedráždivý plyn, bez zápachu, lidskými smysly nepostřehnutelný. Vzniká při nedokonalém spalování organických látek v kamnech, pecích, automobilových motorech, při požárech.

3.1.2.4.4 Otravné látky dusivé

Otrava se projevuje toxickým otokem plic. Do organismu vstupují dusivé látky dýchacími cestami ve formě plynu nebo aerosolu. Mezi tyto látky patří:

1. chlor,
2. fosgen - je rychlá a snadno se vypařující kapalina se zápachem po zatuchlém senu nebo tlejícím listí.
3. difosgen - je bezbarvá, čirá, lehce těkavá olejovitá kapalina stejného západu jako fosgen, je ale méně těkavý.
4. chlorepikrin - je bezbarvá až nažloutlá olejovitá kapalina se silným dusivým zápachem a dráždivým účinkem na oči a dýchací ústrojí. Této látky se používá jako náplň do dělostřeleckých granátů, min, leteckých pum a raket.

3.1.2.4.5 Otravné látky dráždivé

Vlastnostmi těchto látek jsou dráždivé účinky na oči, kůži a sliznice dýchacího a trávicího ústrojí. Používá se k ochraně důležitých objektů, při potlačování nepokojů, demonstrací, k vyvolávání paniky, k vyhánění protivníků z úkrytů.

Tabulka 4 - Dráždivé otravné látky¹¹

Název látky	Vojenské kódové označení	Současný význam
Bromacetofenon	-	zkoušení těsnosti ochranných masek
Chloracetofen	CN	záložní bojová látka, použít u Policie
2-chlorbenzalmalon-dinitril	CS	současná bojová látka, zavedená u Policie
Brombenzylkyanid	BBc	záložní bojová látka
Difenylchlorarzin	DA CLARK I	záložní bojová látka
Difenylkyanarzin	DC CLARK II	záložní bojová látka
Difenylamin - chlorarzin	DM adamsit	současná bojová látka
Dibenz - 1,4 - oxazepin	CR	současná bojová látka

¹¹ Prymula, Roman: Biologický a chemický terorismus, Praha, Grada Publishing 2001, str. 135

3.1.2.4.6 Látky psychicky a fyzicky zneschopňující

Látky psychicky zneschopňující - jsou to látky, které vyvolávají poruchy vědomí u psychicky zdravého člověka změny ve sféře emoční a vnímání. Pro tyto látky se používají synonyma: fantastika, psychedelika, psychodysleptika, psycholytika. Některé z nich jsou zneužívány jako drogy.

Tabulka 5 - Přehled nejdůležitějších psychicky zneschopňujících otravných látek¹²

Skupina	Zástupci	Perorální účinná dávka u člověka (mg.kg-1)
Kyselina d-lysergová a její deriváty	LSD - 25	0,0005 - 0,001
	ALD - 52	0,0005 - 0,001
	LAE - 32	0,007 - 0,01
Estery kyseliny glykolové	ATROPIN	0,5
	SKOPOLAMIN	0,3
	DITRAN	0,3
	BZ	0,05
	TB	0,01

3.1.2.4.7 Látky fyzicky zneschopňující (psychotropní látky)

Vyvolávají zvýšenou únavu až paralýzu, podrážděnost, nervozitu, poruchu pohyblivé koordinace, poruchy zrakové ostrosti až přechodnou slepotu, poruchu sluchu, posturální hypotenzi, tremor, křeče, parkinsonský syndrom, paralýzu.

¹² Prymula, Roman: Biologický a chemický terorismus, Praha, Grada Publishing 2001, str. 140

4 Analýza teroristických rizik a teroristických hrozeb

4.1 Analýza rizik

Analýza a hodnocení rizik jsou procedury, které slouží pro potřeby řízení a tvoří podklady pro rozhodovací proces. Hodnocení rizik je možno provést jen na základě konkrétních, pravdivých a ověřených datových souborů o dané živelné pohromě, nehodě, havárii, útoku apod., které platí pro fyzikálně správně definovaný prostor nebo zemi a pro fyzikálně správně definovaný časový interval. Cílem je zajistit rozhodování ve prospěch věci. Proto musí být používán otestovaný soubor kritérií, který zaručuje objektivitu, nezávislost a nezájatost hodnocení. V řadě případů jsou posuzované problémy komplexní nebo mají mnoho nejistot a neurčitostí, což způsobuje, že je třeba použít vícekritériální expertní metody.

4.2 Základní metody pro stanovení rizik

Charakteristika používaných postupů pro stanovení rizik je následující:

1. **Kontrolní seznam** - je postup založený na systematické kontrole plnění předem stanovených podmínek a opatření.
2. **Bezpečnostní kontrola** - je postup hledající rizikové situace a navržení opatření na zvýšení bezpečnosti.
3. **Analýza toho, co se stane když**, - je postup na hledání možných dopadů vybraných provozních situací.
4. **Předběžná analýza ohrožení (PHA)** – kvantifikace zdrojů rizik je postup na vyhledávání nebezpečných stavů či nouzových situací, jejich příčin a dopadů a na jejich zařazení do kategorií dle předem stanovených kritérií.
5. **Analýza kvantitativních rizik procesu (QRA)** - je systematický a komplexní přístup pro predikci odhadu četnosti a dopadů nehod pro zařízení nebo provoz systému.
6. **Analýza ohrožení a provozuschopnosti (HAZOP)** - je postup založený na pravděpodobnostním hodnocení ohrožení a z nich plynoucích rizik.

7. **Analýza stromu událostí (ETA)** - je postup, který sleduje průběh procesu od iniciační události přes konstruování událostí vždy na základě dvou možností – příznivé a nepříznivé. Metoda ETA je graficko statistická metoda.
8. **Analýza selhání a jejich dopadů (FMEA)** - je postup založený na rozboru způsobů selhání a jejich důsledků, který umožňuje hledání dopadů a příčin na základě systematicky a strukturovaně vymezených selhání zařízení.
9. **Analýza stromu poruch (FTA)** - je postup založený na systematickém zpětném rozboru událostí za využití řetězce příčin, které mohou vést k vybrané vrcholové události. Metoda FTA je graficko analytická.
10. **Analýza lidské spolehlivosti (HRA)** - je postup na posouzení vlivu lidského činitele na výskyt pohrom, nehod, havárií, útoků apod. či některých jejich dopadů.
11. **Metoda mlhavé logiky verbálních výroků (FL – VV)** - je metoda založená na jazykové proměnné. Jde o multikriteriální metodu rozhodovací analýzy z kategorie měkkého, mlhavého typu.
12. **Relativní klasifikace (RR)** - tato strategie umožňuje analytikům porovnat vlastnosti několika procesů nebo činností a určit tak, zda tyto procesy nebo činnosti mají natolik nebezpečné charakteristiky, že to analytiku opravňuje k další podrobnější studii.
13. **Analýza příčin a dopadů (CCA)** - je směs analýzy stromu poruch a analýzy stromu událostí.
14. **Metoda pravděpodobnostního hodnocení (PSA)** - metoda stanovuje příspěvky jednotlivých zranitelných částí k celkové zranitelnosti celého systému.

5 Regionální politika samosprávných územních celků v boji proti terorismu

5.1 Územní celky

Orgány kraje v souladu s ustanovením zákonů č. 239/2000 Sb., o IZS, a č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení zajišťují připravenost kraje na řešení mimořádných událostí a krizových situací.

Terorismus patří do situace, která je spojená s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem. Připravenost na řešení krizových situací na území kraje v této oblasti patří výlučně do působnosti Policie ČR a kraj do ní přímo nezasahuje.

Úkoly orgánů kraje stanovené výše uvedenými zákony v oblasti přípravy kraje na řešení mimořádných událostí a krizových situací za ně plní hasičský záchranný sbor, který za tímto účelem zpracovává havarijní plán kraje, resp. zajišťuje zpracování krizového plánu kraje. Oba dokumenty schvaluje hejtman kraje.

Hejtman kraje má stanovené samostatné úkoly, kdy řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a mimořádných událostí, organizuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje, koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události. Koordinačním orgánem pro přípravu na krizové situace je Bezpečnostní rada kraje, které předsedá hejtman. K řešení krizových situací a mimořádných událostí zřizuje hejtman a starostové krizový štáb, který je jejich pracovním orgánem.

K zajištění přípravy na krizové situace se zpracovává krizový plán kraje. Tento dokument obsahuje popis, analýzu hrozeb, souhrn krizových opatření a postupů k řešení různých druhů krizových situací.

Nejlepší formou přípravy je vždy procvičování plánovaných opatření v praxi. V rámci cvičení je možné ověřovat reálnost provedení plánovaných opatření a upozornit na případné nedostatky a tyto nedostatky pak dále řešit.

V minulých letech v kraji Vysočina proběhla následující cvičení složek IZS¹³:

1. **Horizont 2005** – účelem cvičení byl zásah složek IZS kraje Vysočina po teroristickém útoku za použití tzv. „špinavé bomby“, provedení dekontaminace postižených osob za pomoci dekontaminační linky SDO II., prověření plánu akceschopnosti v rámci HZS kraje Vysočina. Cílem cvičení bylo:
  - a) Prověřit taktiku složek IZS při společném zásahu a ověřit postupy složek při záchranných a likvidačních pracích podle zpracované typové činnosti na radiologickou zbraň.
  - b) Ověření znalostí ovládání měřicí techniky na radioaktivní látky. Zjištění stavu schopnosti spolupráce zasahujících jednotek IZS.
  - c) Ověření možnosti hromadné dekontaminace osob za použití prostředků SDO II.
  - d) Provedení dekontaminace zasažené techniky a územní vytvoření týlového zabezpečení Armádou ČR.
2. **Horizont 2006** – účelem cvičení byl zásah složek IZS kraje Vysočina na havárii letadla při nouzovém přistání (i možnost) teroristického úroku. Cílem cvičení bylo:
  - a) Ověřit postup a taktiku složek IZS při společném zásahu při záchranných a likvidačních pracích podle zpracované typové činnosti na leteckou nehodu – STČ – 04/IZS.
  - b) Prověřit spojení mezi složkami IZS.
  - c) Zjistit možný rozsah a úroveň spolupráce zasahujících složek IZS.
3. **Horizont 2007** – účelem cvičení byl zásah složek IZS kraje Vysočina při „nálezů předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů. Cílem cvičení bylo:
  - a) Seznámení základních složek IZS s plánem typové činnosti 05/IZS „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“.
  - b) Procvičování součinnosti složek IZS.
  - c) Prověření spojení mezi složkami IZS.
  - d) Návěv činností Krizového štábu ředitele HZS kraje Vysočina a vybrané části Krizového štábu kraje Vysočina.

---

¹³ Zdroj: informace dle zákona 106/1999 Sb. od Ing. Jana Murárika

- e) Prezentace činnosti složek IZS sdělovacím prostředkům a nácvik mediální činnosti.

Kraj zpracovává krizový plán kraje. Na základě vyhodnocení analýzy rizik na svém území jsou dále zpracovány „operační plány“ pro jednotlivé typy mimořádných událostí nebo krizových situací. K tomu jsou využívány „typové plány“ pro jednotlivé druhy krizových situací vydané příslušnými ministerstvy (např. „Narušení zákonnosti velkého rozsahu“, „Hromadné postižení osob mimo epidemii“).

V rámci havarijního plánu kraje jsou zpracovány jednotlivé plány konkrétních činností (např. plán varování obyvatelstva, plán evakuace obyvatelstva, plán nouzového přežití obyvatelstva, plán monitorování, plán komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky, plán veřejného pořádku a bezpečnosti). Posledně jmenovaný plán může být použit i při problematice s terorismem.

Pro likvidaci následků teroristického útoku, jsou používány postupy obsažené ve výše zmíněném „Plánu veřejného pořádku a bezpečnosti“. Tento plán není běžně součástí havarijního plánu kraje a je také neveřejný. Kromě postupů z tohoto plánu by byly použity postupy odpovídající konkrétní situaci vzniklé po útoku, tedy postupy připravené např. pro situaci po destrukci staveb, po výbuchu plynu, po úniku nebezpečných chemických látek, pro situaci s velkým počtem raněných osob (obdoba hromadné havárie v silniční dopravě nebo havárie v dopravě železniční, letecké).

V rámci zpracování Havarijního plánu je provedena souhrnná analýza vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení. Analýza se provádí na základě expertních odhadů se zahrnutím kategorizace událostí dle stupňů poplachu IZS a se zahrnutím účinku vzniku možných následných mimořádných událostí.

Na základě této souhrnné analýzy vzniku mimořádné události jsou pro krizové plánování vytipována dominantní rizika, která mohou iniciovat vznik krizové situace. Za krizová rizika lze považovat rizika, která svým rozsahem a dopadem vyžadují vyhlášení zvláštního stupně poplachu.

Pro dominantní krizová rizika jsou zpracovány operační plány, případně „karty krizových situací“, které podávají základní informace o vzniku, ohrožení, opatřeních, zainteresovaných silách a prostřednicích a dalších informace.

Informace v operačních plánech a na základních kartách krizových situací zahrnují obecně škálu všech možných typů následků krizových rizik, prováděných opatření a zainteresovaných organizací. Informace na těchto základních kartách lze využít také při řešení případných jiných krizových situacích, které mají podobné charakteristiky např. důsledky organizovaného terorismu vyžadující vyhlášení krizového stavu.

Operační plán rozpracovává předpokládaný postup při řešení konkrétního druhu krizové situace na konkrétním území. Stanoví krizové postupy a zásady, druhy přijímaných krizových opatření, způsob nasazení sil, prostředků a jejich zabezpečení. Vytyčuje cíle a úkoly řešení možné krizové situace, objekty, území nebo zájmy, kterých se krizová situace týká, záměr a úkoly nadřízeného stupně a další důležité údaje vztahující se k řešení krizové situace.

5.2 Metodika zpracování krizových plánů

Metodika stanoví postup při zpracování krizového plánu. Opatření, která jsou v krizovém plánu souvisí pouze s řešením krizových situací a jejich realizace je podmíněna pouze vyhlášením krizového stavu.

Krizový plán obsahuje souhrn opatření a postupů k řešení krizových situací, tedy souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, které se používají při rozhodování, řízení a koordinování v krizové činnosti. Krizový plán se skládá ze základní a přílohové části. Je zpracován v písemné a elektronické podobě. Schéma krizového štábu kraje Vysočina je v příloze B a schéma komunikace orgánu krizového řízení je v příloze C.

Obsah krizového plánu:

1. základní část krizového plánu – obsahuje:
  - působnost, odpovědnost a úkoly zpracovatele krizového plánu

- charakteristiku organizace krizového řízení
  - krizová rizika a zajištění krizových opatření
  - další potřebné podklady a zásady
2. přílohová část krizového plánu – obsahuje:
- přehled sil a prostředků
  - katalog krizových opatření
  - typové plány
  - operační plány
  - plán nezbytných dodávek
  - plán hospodářské mobilizace
  - plán akceschopnosti
  - plán spojení
  - plán materiálně technického zabezpečení
  - plán zdravotnického zabezpečení
  - mapy rizik a řešení
3. závěrečná část

Ukázka krizového plánu je v příloze D.

5.3 Národní akční plán

Národní akční plán, který je aktualizován pro roky 2007 – 2009 je zaměřen na oblasti:

1. zlepšení komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti terorismu a zkvalitňování podmínek pro výkon jejich činnosti,
2. ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury a životního prostředí,
3. prevence vzniku uzavřených přistěhovaleckých komunit a radikalizace jejich členů,
4. zahraničně-politické směřování ČR v oblasti v boje proti terorismu.

6 Současný stav připravenosti represivních složek na řešení teroristických útoků

Složky IZS a další dotčené orgány při cvičeních a reálných situacích postupují podle tzv. typových činností složek IZS při společném zásahu. Některé z nich jsou veřejně přístupné. Na neveřejné je potřeba souhlas autora, tj. Ministerstva vnitra – GŘ HZS ČR. S oblastí boje proti terorismu souvisejí:

1. STČ – 01/IZS – Typová činnost složek IZS při společném zásahu na uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně
2. STČ – 03/IZS - Typová činnost složek IZS při společném zásahu – oznámení o uložení nebo nálezů výbušného předmětu
3. STČ – 04/IZS - Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené leteckou nehodou
4. STČ – 05/IZS - Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“
5. STČ – 09/IZS – Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí

6.1 Typová činnost složek IZS při společném zásahu na uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně

Tento katalogový soubor se používá v případě, že teroristická skupina použije radiologickou zbraň nebo dojde k rozptýlení radioaktivní látky.

6.1.1 Velitel zásahu a řízení záchranných a likvidačních prací

Velitelem zásahu je příslušník hasičského záchranného sboru ČR, který je také velitelem přítomné jednotky požární ochrany. Po potvrzení přítomnosti ionizujícího záření přebíhá velení zásahu a prostřednictvím místě příslušného operačního a informačního střediska IZS povolá do svého štábu velitele zásahu mimo jiných vždy následující osoby:

- a) zástupce Policie ČR
- b) přítomného lékaře záchranné zdravotnické služby
- c) zástupce místně příslušné obce s rozšířenou působností
- d) zástupce postižené obce, pokud se nejedná o obec s rozšířenou působností

6.1.2 Stupeň poplachu a časové vymezení zásahu

Odpovídající stupeň poplachu velitel zásahu vyhláší podle rozsahu zasaženého prostoru a místně příslušné operační a informační středisko IZS obvykle pak vyhlásí zvláštní stupeň poplachu. Za konec zásahu složek IZS se považuje okamžik, ve kterém jsou z vytyčené bezpečnostní zóny evakuovány všechny osoby, je provedena dezaktivace osob a techniky, která byla při zásahu využita, prostor uvnitř bezpečnostní zóny je na její hranici uzavřena Policií ČR a není nutné provádět žádné záchranné práce.

Schéma vazeb řízení a podpory je v příloze E, algoritmus provádění dekontaminace zasahujících hasičů na dekontaminačním stanovišti je příloze F a algoritmus provádění dekontaminace osob na dekontaminačním stanovišti v příloze G.

6.1.3 Úkoly, činnosti sil a prostředků jednotek požární ochrany

Mezi úkoly patří zahájení průzkumu a na základě výsledků pak vybavení ochrannými prostředky, zabezpečení ochrany zasahujících složek IZS před účinky radiace, provádění nepřetržitého měření v rámci průzkumu a postupné vytyčení předběžné ochranné zóny, vnější zóny, nebezpečné a bezpečné zóny, organizování s Policií ČR a postiženou obcí podle situace evakuaci obyvatelstva z bezpečnostní zóny, stanovení prostoru pro dekontaminaci zasahující techniky nebo vozidel, které je nutné odstranit z nebezpečné zóny, umístění v bezpečnostní zóně kontejnery pro odkládání kontaminovaného materiálu.

6.1.4 Úkoly, činnosti sil a prostředků Policie ČR

Policisté podílející se na vyžádání velitele zásahu na zajišťování záchranných prací v místě zásahu nejsou nasazováni do míst, ve kterých úroveň radiace překračuje běžné hygienické předpisy. Pokud s povolením velitele zásahu vstupují do míst s vyšší úrovní radiace, kde vykonávají potřebné úkony orgánů činných v trestním řízení a tyto úkony vyžadují speciální situační ochranné prostředky, které nemají k dispozici, budou na příkaz velitele zásahu těmito prostředky vybaveny včetně provedení předepsaného proškolení, které se týká bezpečného používání těchto prostředků.

6.1.5 Úkoly a činnosti sil zdravotnické záchranné služby včetně letecké záchranné služby, spádových zdravotnických zařízení a středisek speciální zdravotní péče o osoby ozářené při radiačních nehodách

K úkolům zdravotnické záchranné služby patří posouzení vhodného shromaždiště zraněných, poskytnutí neodkladné přednemocniční péče zraněným v prostoru shromaždiště, rozhodnutí o tom, zda povolat pomoc z krajů, případně ze zahraničí, rozdělení zraněných dle charakteru a závažnosti poranění, zajištění transportu zraněných do spádových zdravotnických zařízení.

K úkolům spádových zdravotnických zařízení patří provedení ošetření a stabilizace zdravotního stavu zraněného, zajištění transportu do středisek speciální zdravotní péče o osoby ozářené při radiačních nehodách.

K úkolům středisek speciální zdravotní péče o osoby ozářené při radiačních nehodách patří provádění a vyhodnocování cytogenická vyšetření periférní krve a určuje ekvivalent celotělové dávky ionizujícího záření u ozářených osob, provádění léčby kožních projevů vyvolaných ionizujícím zářením u postižených osob.

6.1.6 Úkoly a činnosti sil a prostředků Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB)

SÚJB poskytuje odbornou pomoc veliteli zásahu ve věcech režimových opatření pro ochranu obyvatel a zasahujících jednotek před účinky ionizujícího záření, předávání potřebných informací a doporučení, koordinování činností nasazených složek resortu SÚJB, předávání informací poskytované Radiační monitorovací sítí ČR.

6.1.7 Úkoly a činnosti sil a prostředků Armády ČR

Mezi úkoly sil a prostředků patří pozemní a letecký průzkum, měření stupně kontaminace osob a techniky, dekontaminace osob, techniky a terénu, zdravotnická pomoc, letecká přeprava zraněných, plnění pořádkové služby a kontroly kontaminace techniky a osob na tzv. uzávěrách, monitorování šíření kontaminace v pozdním období radiační události.

6.1.8 Činnosti sil a prostředků Celní správy ČR

Celní správa měří stupeň kontaminace osob a techniky, spolupracuje při dekontaminaci osob a techniky, monitoruje dávky, dávkové příkony a aktivity radionuklidů v terénu, provádí odběry vzorků složek životního prostředí na území ČR, získává údaje o radionuklidové kontaminaci osob, dopravních prostředků, zboží, předmětů a materiálů na stanovených měřicích místech na hraničních přechodech.

6.2 Typová činnost složek IZS při společném zásahu – oznámení o uložení nebo nálezu výbušného předmětu

Tento katalogový soubor se zabývá o uložení nebo nálezu výbušniny nebo výbušného systému. Nejprve jsou zde charakterizovány jednotlivé pojmy, např. co je to výbušnina, výbušný systém, podezřelý předmět, munice, havarovaná a nevybuchlá munice, výbuch, úsek, průzkum, přímé a nepřímé oznámení, předmětná a nehmotná forma oznámení atd.

Mimořádné události, na které se tento katalogový soubor použije patří:

1. teroristické útoky prováděné prostřednictvím výbušnin
2. trestnou činností páchanou pomocí výbušnin nebo trestnou činností související s výbušninou
3. havarovanou municí nebo nálezy nevybuchlé munice

6.2.1 Velitel zásahu a řízení záchranných a likvidačních prací

Při zásahu přesahující činnosti zaměřené na zneškodnění výbušnin, munic je velitelem zásahu příslušník Policie ČR. Při zásahu, ve kterém převažují činnosti zaměřené na vyrozumění, evakuaci a záchranu osob nebo záchranných pracích je velitelem zásahu příslušník HZS ČR.

Velitel zásahu organizuje spojení a zabezpečuje z místa zásahu průběžné informování územně příslušného OPIS IZS. V závislosti na vyhodnocení závažnosti oznámení nebo nálezu zařídí velitel zásahu štáb, který je výkonným orgánem.

6.2.2 Síly, prostředky a úkoly základních složek IZS

Policie chrání bezpečnost osob a majetku, spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku, provádí potřebné činnosti, které směřují ke zneškodnění podezřelého předmětu, výbušniny nebo nevybuchlé munice, provádí a podílí se na opatřeních, které směřují k zabezpečení ochrany obyvatelstva, uzavírá místo zásahu a omezuje vstup osob na místo

zásahu, reguluje vjezd vozidel a vstup osob na místo zásahu, reguluje pohyb vozidel a osob v místě zásahu.

Jednotky PO přebírají oznámení, provádí řízení na taktické úrovni, technicky a odborně podporují činnosti PČR, provádí zajištění zasahujících sil PČR, komunikují s ostatními složkami IZS a zajišťují jejich technické podpory, provádí opatření bránící šíření případné mimořádné události, připravují záchranu osob, v závislosti na míře rizika neúspěšného nalezení a zneškodnění výbušniny nebo munice se soustřeďují a organizují s cílem provést zásah po výbuchu.

Zdravotnická záchranná služba v případě, že je oznámení provedeno na územně příslušné zdravotnické operační středisko zajistí jeho přesměrování nebo převezme ho. Dále soustřeďuje informace o volných kapacitách spádových zdravotnických zařízení a neodkladně poskytuje lékařskou přednemocniční péči příslušníkům ostatních základních složek IZS.

Organizační schéma řízení zásahu je uveden v příloze H.

6.2.3 Úkoly a činnosti operačních středisek ZZS

ZZS zajišťuje přesměrování nebo převzetí oznámení. Soustřeďuje také informace o volných kapacitách zdravotnických zařízení a zajišťuje informování spádových zdravotnických zařízení o možném přísunu zraněných osob.

6.2.4 Úkoly a činnosti sil a prostředků Vězeňské služby

Vězeňská služba doprovází zasahující příslušníky HZS, zabezpečuje ostrahu při případné evakuaci vězňů, spolupodílí se na provádění preventivní prohlídky objektu věznice, spolupodílí se na vymezení příslušných sektorů a zón uvnitř objektu věznice

6.3 Typová činnost složek IZS při společném zásahu při mimořádné události způsobené leteckou nehodou

Tento katalogový soubor se zabývá postupy složek IZS při záchranných a likvidačních pracích při letecké nehodě. Tato typová činnost se používá při leteckých nehodách, které se staly v ohraničeném prostoru letiště.

Složky IZS organizují pozemní pátrání po ztraceném letadle, organizují a provádí souběžně průzkum na místě letecké nehody a také průzkum po stopě trosk, hasí požáry a provádí další opatření, která jsou nutná k eliminaci vzniklých rizik po pádu letadla, provádí vyhledávání a záchranu ohrožených osob z vraku letadla, provádí evakuaci a záchranu osob z prostoru sekundárních mimořádných událostí, zjišťují počet osob a provádí identifikaci osob na palubě letadla, provádí třídění zraněných, jejich ošetřování a transport do zdravotnických zařízení, provádí zásah na místech sekundárně vzniklých mimořádnou událostí (např. požáry, zřícení konstrukcí působením pohybujících se částí letadla, havárie nebezpečných látek – výbušniny, pohonné hmoty, oleje), poskytují psychosociální pomoc postiženým osobám, varují obyvatelstvo před účinky sekundárně vzniklých mimořádných událostí v souvislosti s leteckou nehodou. Zemřelé osoby, trosky letadla a osobní věci jsou nechány na místě a jsou předmětem činnosti orgánů činných v trestním řízení a komise pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod. Stupeň poplachu je dán předpokládaným rozsahem mimořádné události, který závisí na počtu ohrožených osob.

6.3.1 Velitel zásahu při řízení záchranných a likvidačních prací

Velitelem zásahu u letecké nehody je velitel jednotky PO. Velitel upřesňuje stupeň poplachu, síly a prostředky pro místo letecké nehody, určuje organizaci místa zásahu a zřizuje štáb velitele zásahu, vymezuje prostor zásahu a rozděluje místo zásahu na sektory.

6.3.2 Časové vymezení zásahu

Za začátek zásahu je považován okamžik, kdy došlo na základě převzetí oznámení o letecké nehodě k aktivaci minimálně dvou složek IZS. Za konec zásahu se považuje okamžik, kdy je na místě letecké nehody ukončena záchrana ohrožených osob, odvrácena rizika, která bezprostředně působí ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí vzniklá leteckou nehodou a přerušeny příčiny těchto rizik.

Poté jsou prováděny pouze likvidační práce a v jejich rámci posttraumatická pomoc a obnovení zdrojů základních potřeb obyvatel v zasažené oblasti.

Schéma vazeb při letecké nehodě je uvedena v příloze I.

6.3.3 Operační střediska složek IZS a stálé služby

Při zásahu složek IZS je značná část rozhodujících prvotních úkolů zabezpečována procesy operačního řízení, které jsou nezbytné pro úspěšné zvládnutí dalšího vývoje letecké nehody a musí zajistit maximální podporu veliteli zásahu a složkám IZS na místě zásahu, řízení součinnosti složek IZS na operační úrovni a spolupracujících orgánů mimo místo zásahu do doby, než budou svolány štáby a krizové štáby, shromáždění veškerých dostupných informací potřebných pro činnost věcně příslušných orgánů.

6.3.4 Kompetence soudního lékařství

Činnosti soudního lékařství jsou následující:

1. v případě úmrtí osob při letecké nehodě je za soudně lékařské vyšetřování na základě smlouvy mezi Ústřední vojenskou nemocnicí Praha (ÚVN) a ÚZPLN vždy zodpovědný Vojenský ústav soudního lékařství (VÚSL)
2. soudní lékař provádí ohledání místa letecké nehody v součinnosti s komisí pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod a PČR
3. soudní lékař posoudí vhodnost prostoru pro umístění a identifikaci obětí, kam jsou přemísťována těla zemřelých po orientačním ohledáním před transportem k pitvě

4. po ukončení soudně lékařských úkonů na místě letecké nehody je organizován transport zemřelých do ústavu soudního lékařství
5. před odjezdem z místa letecké nehody obdrží soudní lékař od složek IZS seznam zraněných osob, které byly ošetřeny a následně transportovány do zdravotnických zařízení nebo propuštěny, s určením destinace.

6.3.5 Kompetence řídicího orgánu Ministerstva dopravy

Pátrací a záchrannou službu metodicky řídí Ministerstvo dopravy. Plán pátrání a záchrany zahrnuje vyhodnocení zprávy ze všech dostupných informačních zdrojů, určení polohy letadla nebo vymezení oblastního pátrání, předání informací příslušnému stanovišti letových provozních služeb, požádání letadel nacházejících se v prostoru tísňe, zda jsou schopna být nápomocna při předávání informací, sestavení a předání plánu operace pátrání v prostoru, ve kterém pravděpodobně došlo k letecké nehodě, předání informací o typu a velikosti letadla, počtu cestujících, nebezpečném nákladu, leteckém dopravci a další informace, které se musí průběžně doplňovat, vyrozumění leteckého dopravce, v případě zahraničního leteckého dopravce jeho zastoupení na území ČR, vyrozumění Úřadu pro civilní letectví a ÚZPLN.

6.3.6 Komise ÚZPLN

Komise ÚZPLN zabezpečuje:

1. předběžnou prohlídku místa letecké nehody
  - a) za účelem odpojení akumulátoru od palubní sítě
  - b) k vyhledání a vypnutí polohového majáku nehody ELT
  - c) pro zjištění stop nárazu v terénu a rozložení trosk letadla, nenormálností, výjimečností, podmínek a okolností vztahujících se k letecké nehodě,
  - d) ke stanovení plánu postupu Komise ÚZPLN a součinnosti s velitelem zásahu a se složkami IZS
2. podrobné ohledání trosk a místa letecké nehody zahrnuje:

- a) nalezení, rychlé zaznamenání a uchování důkazů, které by mohly být v průběhu záchranných prací a činnosti zasahujících osob složek IZS v místě letecké nehody přemístěny, smazány, ztracena nebo zničeny. Jsou to hlavně:
- b) nalezení a zabezpečení vyjmutí letových zapisovačů a paměťových médií
- c) včasné a kompletní ohledání obětí z řad posádky letadla, podle okolností i cestujících a obsluhujícího personálu
- d) kontrolu a dokumentaci manipulace s troskami letadla při jejich odstraňování pro účely jejich dalšího zkoumání
- e) odběr vzorků pohonných hmot a dalších látek pro účely expertízy.

6.3.7 Úkoly složek a řídicích orgánů Armády ČR

Úkoly složek Armády ČR:

1. RCC Praha - vyhledává a ukončuje údobí nouze, získává informace o letu v nouzi, předává tyto informace odpovědným orgánům IZS, aktivuje letecké prostředky v pohotovosti pro službu SAR, určuje prostor pátrání, organizuje činnost vrtulníků SAR v prostoru pátrání, předává informace o mimořádné události v souladu s „Plánem pátrání“.
2. vrtulníky SAR v pohotovosti - provádí pátrání v zadaném prostoru, poskytují neodkladnou přednemocniční péči osobám v přímém ohrožení života v místě mimořádné události, v případě potřeby a na základě rozhodnutí velitele zásahu transportují osoby v přímém ohrožení života k dalšímu ošetřování, na základě rozhodnutí RCC Praha ukončují činnosti.
3. Komise IMO - po příchodu na místo události vojenského letadla přebírá odpovědnost za šetření a zajištění prostoru mimořádné události orgány vojenské policie, předseda Komise IMO je členem štábu velitele zásahu, na základě žádosti velitele zásahu zajišťuje posílení sil a prostředků Armády ČR k provádění záchranných a likvidačních prací cestou SOC MO, odpovídá za likvidační práce v místě události, spolupracuje s místními orgány státní správy a samosprávy a s ČIŽP.
4. vojenské záchranné útvary, vojenské útvary a vojenská zařízení
5. pozemní pátrací a záchranné skupiny leteckých základen

6.3.8 Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)

Na místo letecké nehody se dostavuje pracovník Oblastního inspektorátu ČIŽP, který poskytuje veliteli zásahu informace a podklady k řízení zásahu z hlediska oblasti ochrany životního prostředí a podle potřeby je také zařazen do štábu velitele zásahu. ČIŽP provádí odběry různých vzorků a vyžaduje spolupráci dalších pracovníků ČIŽP.

6.4 Typová činnost složek IZS při společném zásahu „Nález předmětu s podezřením na přítomnost B-agens nebo toxinů“.

Při zneužití B-agensů a toxinů je možné použít následující formy:

1. infekčního aerosolu
2. kapaliny, kontaminované pitné vody
3. kontaminované potraviny a potravinové řetězce
4. kontaminovaného vzduchu v uzavřených prostorech nebo jiných objektech vnějšího prostředí
5. infikovaných přenašečů, např. hmyz, zvíře.

6.4.1 Velitel zásahu

Velitelem zásahu je velitel jednotky PO.

IZS síly a prostředky potřebné pro zásah:

1. určí organizaci místa zásahu
2. spolupracuje na místě zásahu s těmito subjekty:
  - a) územně příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví (OOVZ)
  - b) Policií ČR
3. v případě potřeby žádá o pomoc další subjekty, a to:
  - a) Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany
  - b) Zdravotnická záchranná služba
  - c) Armáda ČR

- d) Specializované pracoviště Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování ČR
  - e) Příslušník územně příslušné správy kraje PČVR vyškolený pro šetření mimořádných událostí s výskytem B-gensů nebo toxinů
  - f) další fyzické osoby nebo zástupci právnických osob potřebných k řešení mimořádné události
4. vymezuje prostor místa zásahu (vnější a nebezpečnou zónu)

6.4.2 Operační střediska složek IZS a stálé služby

Při nálezů podezřelého předmětu jsou rozhodující úkoly zabezpečovány na operační úrovni řízení. Především musí zajistit maximální podporu a servis veliteli zásahu a složkám IZS na místě zásahu, řízení součinnosti složek IZS na operační úrovni a spolupracujících orgánů mimo prostor zásahu do doby, než budou svolány další struktury věcně příslušných odpovědných orgánů, shromáždění veškerých dostupných informací potřebných pro činnost příslušných orgánů.

6.4.3 Úkoly a postup činností jednotek PO

Velitel zásahu stanoví celkovou organizaci místa zásahu, stanoví velikost nebezpečné zóny, stanoví hranici vnější zóny včetně bezpečnostních uzávěr, zřídí velitelské stanoviště, uvede do činnosti zjednodušenou dezinfekci osob, ve spolupráci s ostatními složkami IZS zřídí a podílí se na důležitých organizačních strukturách místa zásahu, a to:

- a) prostor pro poskytnutí zdravotní péče potenciálně kontaminovaným osobám
- b) shromaždiště záchraněných, kteří nepotřebují zdravotnickou péči
- c) prostor pro dezinfekci věcných technických prostředků a techniky použitých při zásahu
- d) místo pro informování sdělovacích prostředků a o potenciálně kontaminovaných osobách

6.4.4 Úkoly a činnosti sil a prostředků OOVZ

Mezi úkoly a činnosti patří stanovení režimu celkových protiepidemických opatření a stanovení preventivních a profylaktických opatření u potenciálně kontaminovaných osob, stanovení režimových opatření pro osoby v místě zásahu po provedené dezinfekci, shromáždění potenciálně kontaminovaných osob a jejich informování o opatřeních k zajištění jejich zdraví, odběr vzorků z místa nálezu podezřelého předmětu ve spolupráci s jednotkou PO k analýzám, spolupráce při vyplňování původního dokumentu k odebraným vzorkům, neprodlené informování nadřízeného OOVZ.

6.4.5 Zdravotnická záchranná služba (ZZS)

Mezi úkoly ZZS patří provedení primárních výkonů k poskytnutí přednemocniční neodkladné péče včetně přepravy do nejbližšího vhodného zdravotnického zařízení, nepřetržité zabezpečení organizace a řízení koordinace součinnosti s praktickými lékaři, s orgány OOVZ a s lékařskou službou první pomoci, zajištění dostatečných kapacit pro případnou potřebu zdravotnického převozu osob k dalšímu odbornému ošetření, zajištění potřebných léků, nutné použití odpovídajících osobních ochranných prostředků výjezdové skupiny při pohybu v místě určení.

6.4.6 Armáda ČR

Úkoly speciálního mobilního biologického týmu je provádění průzkumu a monitorování biologických situací v místě zásahu, provádění epidemiologické šetření v místě zásahu, provádění odběru vzorků biologického materiálu, vzorků prostředí a neznámého materiálu, provádění dezinfekce členů týmu a použitých prostředků, provádění orientačního vyloučení přítomnosti vybraných B-agens a toxinů na místě zásahu, provádí eventuální bezpečný transport odebraných vzorků do stacionární laboratoře.

6.5 Typová činnost složek IZS při společném zásahu u mimořádné události s velkým počtem raněných a obětí

Podle této činnosti se postupuje při jakékoliv mimořádné události, kde je velký počet osob zraněných. V těchto případech je nezbytné stanovit priority v poskytování v neodkladné přednemocniční péči a odsunu, přičemž počet raněných je velký, že podmínky na místě zásahu neumožňují zajistit okamžitou neodkladnou péči všem raněným současně.

6.5.1 Velitel zásahu, organizace místa zásahu, stupeň poplachu a trvání zásahu

Velitelem zásahu je velitel jednotky požární ochrany. Velitel zásahu zpravidla zřídí štáb velitele. Může také rozdělit místo zásahu na sektory a úseky.

Síly a prostředky složek IZS se rozdělují na místě zásahu do sektorů:

1. **vyhledávání a záchranu** – velitelem sektoru je příslušník HZS ČR. V sektoru se organizuje vyhledávání osob v troskách, jejich vyproštění a provádí se činnosti, které směřují k omezení rizik působících na zachraňované a záchranáře. Zasahující záchranáři se rozdělují do skupin. Tyto skupiny jsou:
  - a) **vyhledávací** – vyhledává raněné, označuje místo jejich nálezu a odvádí osoby schopné samostatného pohybu na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných
  - b) **záchranná** – provádí záchranu osob, které nejsou schopny pohybu, včetně jejich vyprošťování a transportu raněných na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných
  - c) **jistíci** – jistí vyhledávací a záchranné skupiny před možnými riziky, které hrozí během mimořádné události
2. **zdravotnické pomoci** – velitelem sektoru je vedoucí lékař zásahu. Jeho základním úkolem je zajistit provedení lékařského třídění raněných osob podle priorit ošetření na stanovišti pro shromáždění a třídění raněných a jejich odsun z místa zásahu. V případě nedostatečného počtu zdravotníků se aplikuje metoda START (ukázka této metody je v příloze J).

Stupni poplachu odpovídá třetí a čtvrtý stupeň poplachu podle poplachového plánu IZS. Zásah skončí poté, co jsou udělány všechny záchranné a likvidační práce a místo zásahu je předáno.

Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných je uvedena v příloze K.

6.5.2 Úkoly operačních středisek složek IZS

Při řešení této mimořádné události je důležité propojení informačních toků vlastního zásahu složek IZS, cílových zdravotnických zařízení a informačních toků, které jsou nastaveny v traumatologickém plánu kraje. Pokud se počet postižených blíží ke stu, je dalším nutným předpokladem úspěchu eliminovat zahlcení komunikačních linek dotazy veřejnosti a zbytečné zatěžování záchranářů při záchranných likvidačních pracích odpovídáním na dotazy.

Z tohoto důvodu je vhodné zřídit informační centrum, které vytrídí dotazy podle druhu a přepojí tazatele na další kompetentní informační stanoviště. Jednotlivá informační stanoviště dotazy přímo odpoví nebo přepojí na příslušné specializované pracoviště. Schéma toku informací je uvedena v příloze L.

6.5.3 Úkoly a činnosti sil a prostředků jednotek PO

K úkolům jednotek PO patří převzetí řízení zásahu a rozčlenění místa zásahu na sektory vyhledávací a sektory, zřízení štábu velitele zásahu a spolupráce s vedoucím lékařem, zjišťování od počátku v rámci průzkumu kde jsou zraněné osoby nebo oběti mimořádné události, provádění odsunu raněných na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných, stanovení a průběžné upřesňování způsobu ochrany v jednotlivých prostorách zásahu, zamezení dalšího šíření účinků mimořádné události, vyčlenění prostoru pro poskytování zdravotní péče, požádání OPIS IZS kraje o další prostředky pro detekci nebezpečných látek, vyčlenění prostoru pro dekontaminaci osob a prostoru pro dekontaminaci techniky, organizování dostupné síly pro vyhledávání, třídění a transport raněných, zajištění osvětlení plochy zásahu a shromaždiště při zhoršené viditelnosti.

6.5.4 Úkoly a činnosti sil a prostředků Policie ČR jako složky IZS

Mezi úkoly PČR patří přijímání opatření k uzavření prostoru a regulaci dopravy v okolí místa zásahu, zabezpečení realizace režimových opatření na vstupech a výstupech do/z vnější zóny, evidování osob postižených mimořádnou událostí, kteří samostatně opouštějí uzavřený prostor, vedení ve stanoveném rozsahu evidenci dekontaminovaných ošetřených nebo evakuovaných osob, zúčastnění se identifikace osob, organizace prohledávání velkých prostorů za účelem vyhledávání raněných, obětí atd.

6.5.5 Úkoly a činnosti cílových zdravotnických zařízení

Zdravotnická zařízení mají za úkol aktivovat krizový štáb zdravotnického zařízení, zahájit neprodlené přípravy specializovaných pracovišť k ošetření většího počtu pacientů, provést odložení plánovaných operací a neakutních příjmů a uvolnění lůžek, svolat a připravit týmy pro hromadný příjem. Dále má za úkol třídění a nouzovou registraci pacientů, aktivuje zásoby léčiv zdravotnického a dalšího materiálu, přivolává další zdravotnický personál, zajišťuje volný a bezpečný přístup do areálu zdravotnického zařízení pro dopravní prostředky, které přiváží raněné osoby, provádí převzetí pacientů, přetřídění na vstupu a etapové ošetření, předává prostřednictvím ZOZ ZZS potřebné osobní údaje o ošetřovaných pacientech a charakteru jejich poranění.

6.5.6 Úkoly soudního lékařství s MU s velkým počtem raněných a obětí

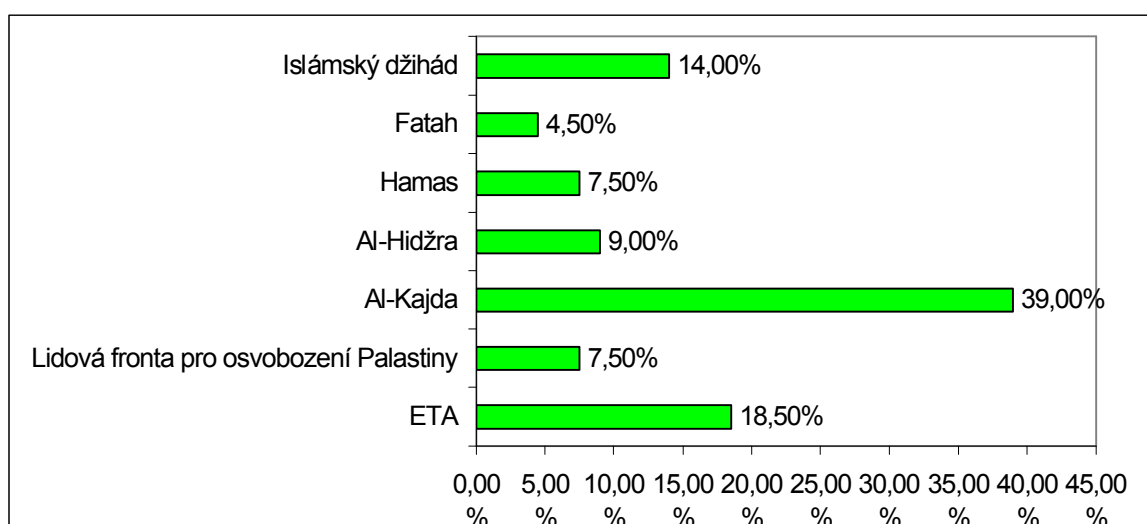
Soudní lékař provádí ohledání místa mimořádné události v součinnosti s Policií ČR, posuzuje vhodnost prostředí ve spolupráci se zástupcem orgánu ochrany veřejného zdraví, pro dočasné ukládání obětí kam jsou přemísťována těla zemřelých po ohledání soudním lékařem, společně s PČR dává souhlas po ukončení soudně lékařských úkonů na místě mimořádné události k transportu zemřelých do spádového soudně lékařského zařízení.

7 Vlastní výzkum

Na závěr jsem udělala výzkum, který se týká možností provedení teroristického útoku u nás. Výzkumu se zúčastnilo 200 respondentů, z toho 62 mužů a 138 žen. Jejich vzdělání bylo následující – 15 základní, 62 vyučen v oboru, 103 středoškolské s maturitou a 20 vysokoškolské. V příloze M je formulář, který jsem použila při zpracování výzkumu.

1. Kdo by se u nás mohl dopustit teroristického útoku?

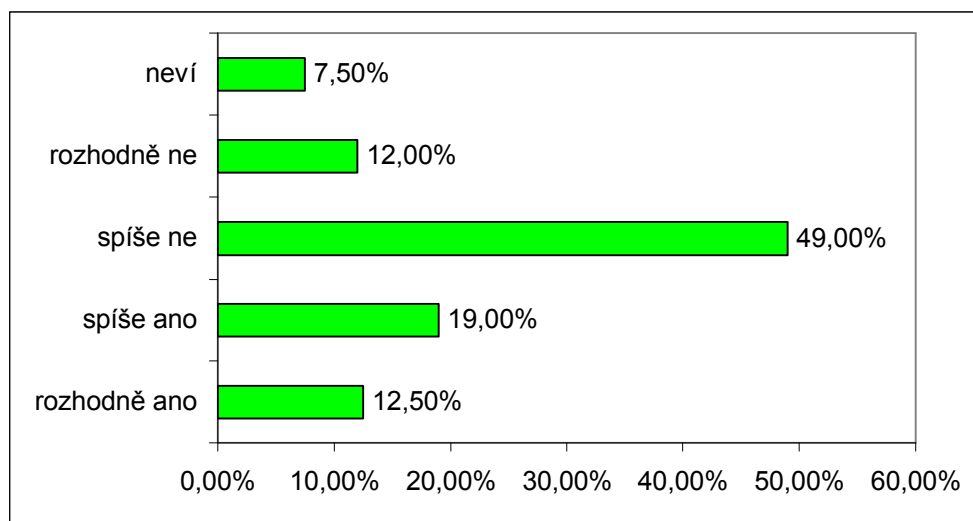
Graf 1- Kdo by se u nás mohl dopustit teroristického útoku?

Z grafu vyplývá, že největší obavy z teroristického útoku jsou u Al-Kajdy. Pak následuje ETA a Islámský džihád. Je to také způsobeno tím, že Al-Kajda provedla 11.9.2001 útoky na Ameriku a v současné době stále probíhají operace proti této organizaci.

2. Souhlasíte zúčastněním vojenských jednotek České republiky v Afganistánu?

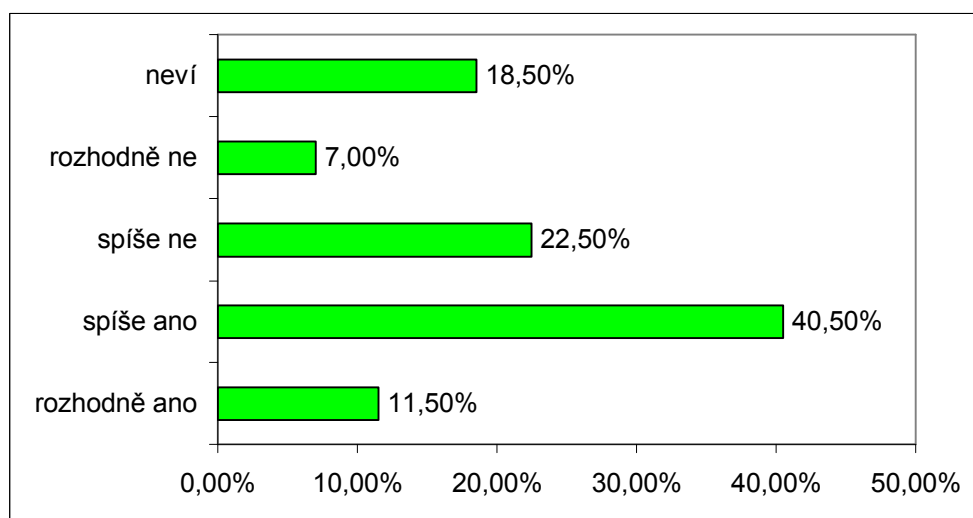
Graf 2 – Souhlasíte zúčastněním vojenských jednotek ČR v Afganistánu?

Účastí v Afganistánu souhlasí 49 %. Tento názor může být ovlivněn zabitím a několika zraněním našich vojáků, kteří se účastní mise.

3. Myslíte si, že by u nás mohl být uskutečněn teroristický útok?

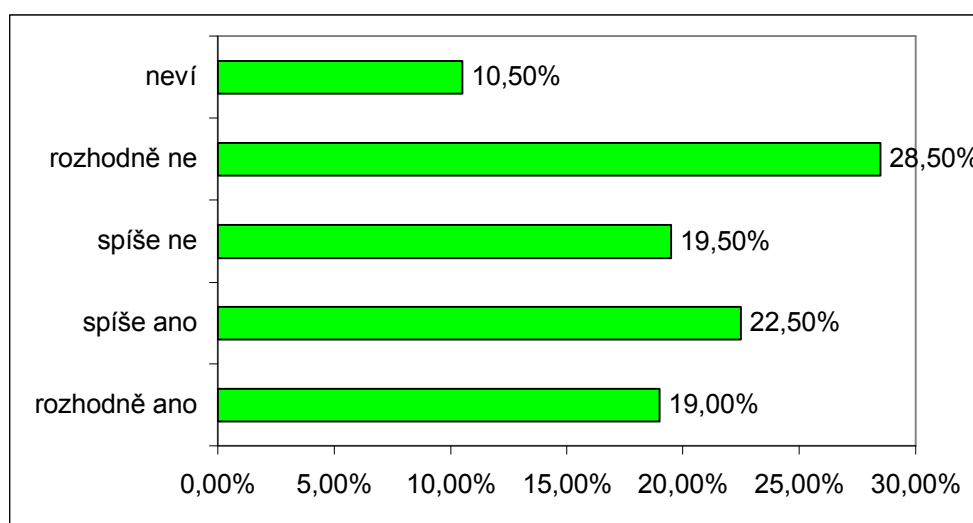
Graf 3 – Myslíte si, že by u nás mohl být uskutečněn teroristický útok?

40,5 % si myslí, že by mohl být u nás uskutečněn teroristický útok. Může to být tím, že se Česká republika účastní různých zahraničních misí. Pokud se stát účastní mise v zahraničí a v tomto státě je nějaká teroristická skupina, dá se předpokládat, že proběhne nějaký útok jako odvěta.

4. Souhlasíte s umístěním vojenských jednotek na našem území?

Graf 4 – Souhlasíte s umístěním vojenských jednotek na našem území?

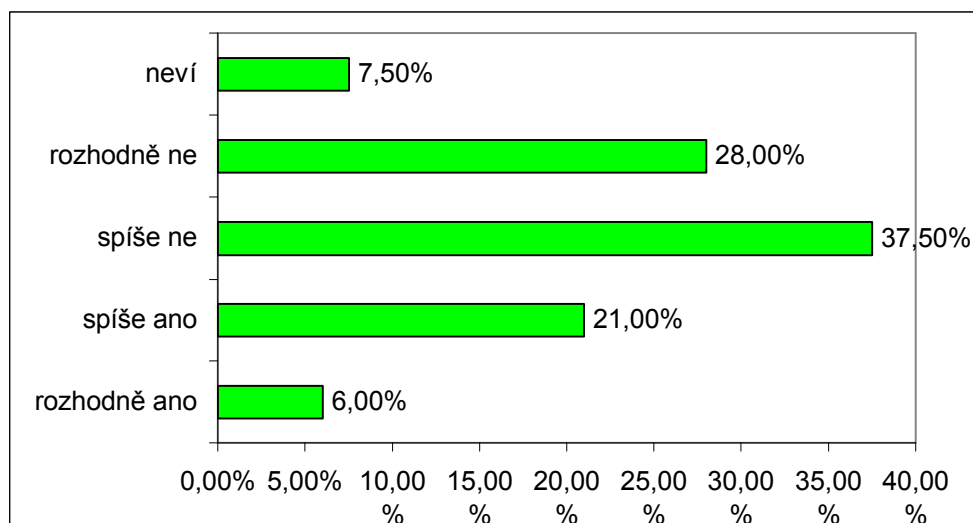

S umístěním cizích vojenských jednotek rozhodně nesouhlasí 28,5 % všech dotázaných. Pouze o 6 % méně by s umístěním cizích vojenských jednotek dalo souhlas, i když nejsou pevně rozhodnutí. Při podrobnějším pohledu je, ale vidět, že se souhlasem i nesouhlas má přibližně stejné procentní zastoupení.

5. Souhlasíte s členstvím v NATO?

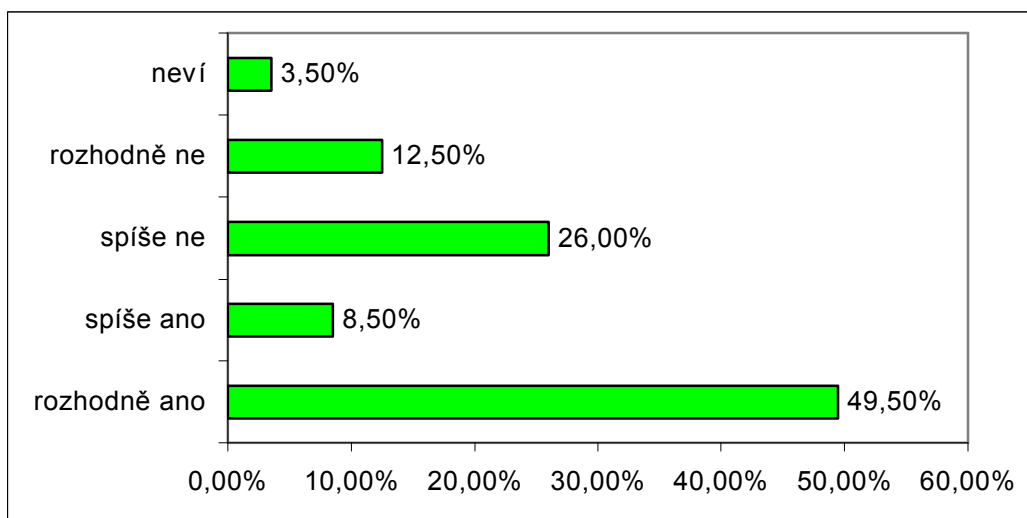
Graf 5 – Souhlasíte s členstvím v NATO?

Se členstvím v NATO souhlasí 47,5 %. Z toho vyplývá, že si uvědomujeme závažnost dnešních hrozeb a nemožností jim čelit jako samostatný stát.

6. Může postavení amerického radaru na našem území zvýšit pravděpodobnost nebezpečí provedení teroristického útoku?

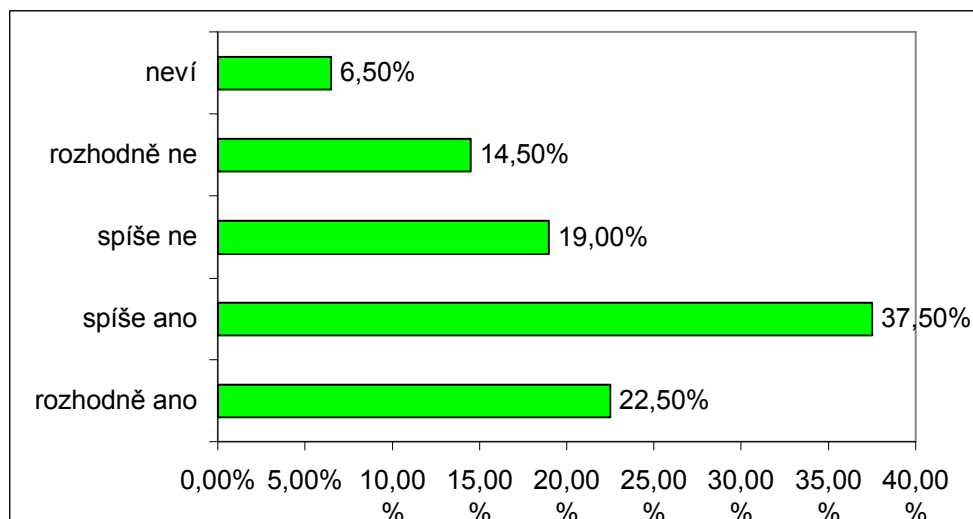
Graf 6 – Může postavení amerického radaru na našem území zvýšit pravděpodobnost nebezpečí provedení teroristického útoku?

Skoro polovina dotázaných si myslí, že postavením radaru se zvýší možnost spáchání teroristického útoku u nás. Z toho vyplývá, že by vláda měla dát možnost se vyjádřit k této otázce. Výsledek pak může i nemusí respektovat. Možná, že tento výsledek je i dán nedostatečnou informovaností obyvatel. Na internetu je sice dostatek informací, ale ne každý má k němu přístup.

7. V případě, že by umístění radaru bylo součástí obrany NATO, souhlasili byste s jeho umístěním na našem území?

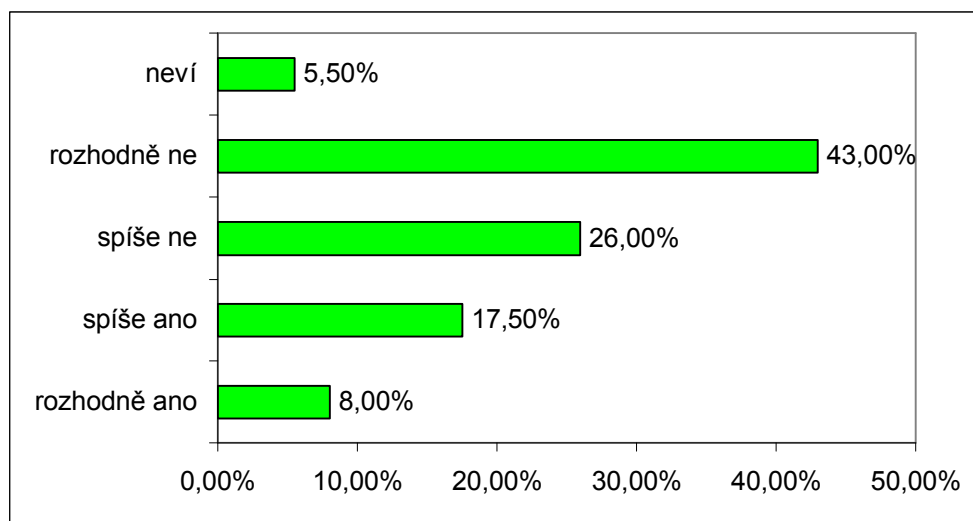
Graf 7 – V případě, že by umístění radaru bylo součástí obrany NATO, souhlasili byste s jeho umístěním na našem území?

Z tohoto grafu je vidět, že kdyby radar byl postaven v rámci organizace NATO by souhlasila většina. Znamená to, že si uvědomujeme naše závazky vyplývající z tohoto členství.

8. Myslíte si, že Česká republika je připravena čelit teroristickému útoku?

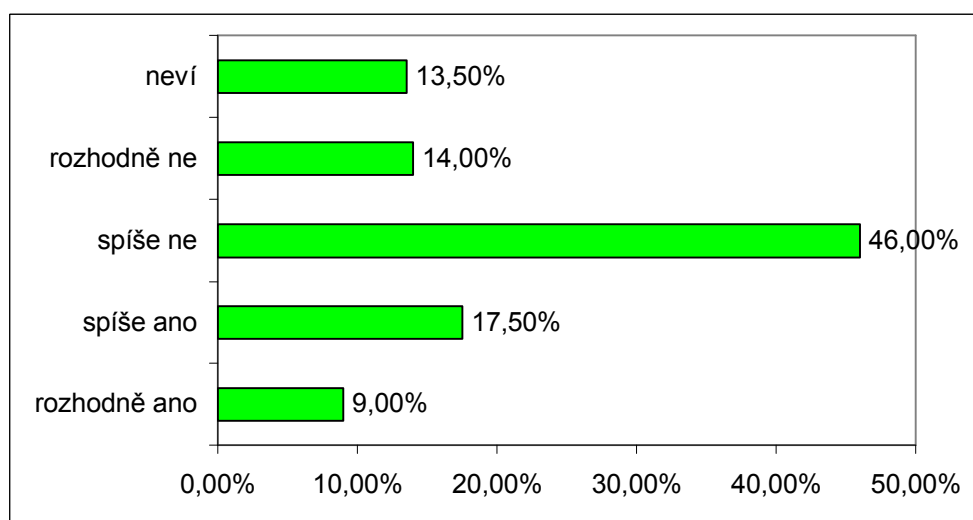
Graf 8 – Myslíte si, že ČR je připravena čelit teroristickému útoku?

Na otázku zda je ČR připravena čelit teroristickému útoku odpovědělo 43 %, že rozhodně není. Tento názor může vyplývat z neinformovanosti o nebezpečí, které je způsobeno různými mezinárodními misemi.

9. Myslíte si, že vláda poskytuje dostatek informací o radaru?

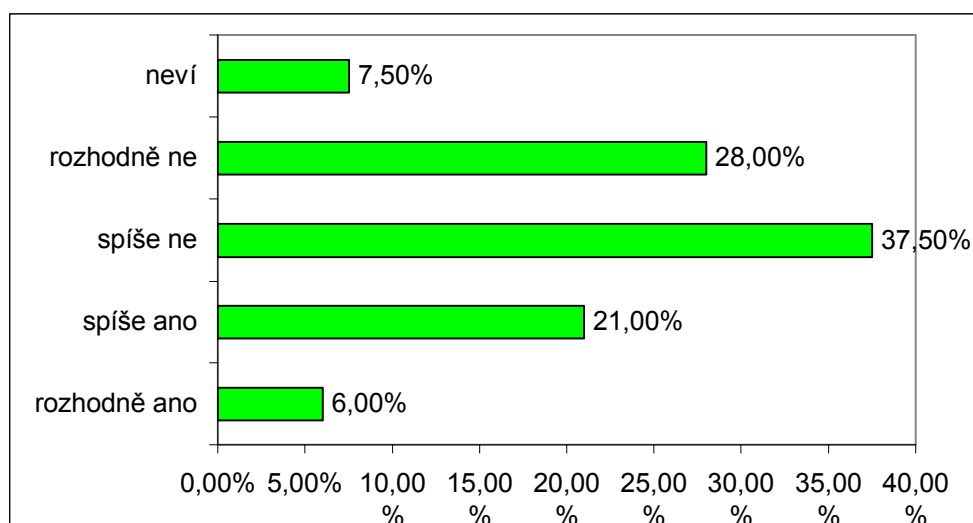
Graf 9 – Myslíte si, že vláda poskytuje dostatek informací o radaru?

46 % respondentů, si myslí, že vláda neposkytuje informace v dostatečné míře. Vláda by měla poskytnout více informací před podepsáním smlouvy, neboť jde především o naši bezpečnost.

10. Máte dostatek informací o bezpečnosti radaru?

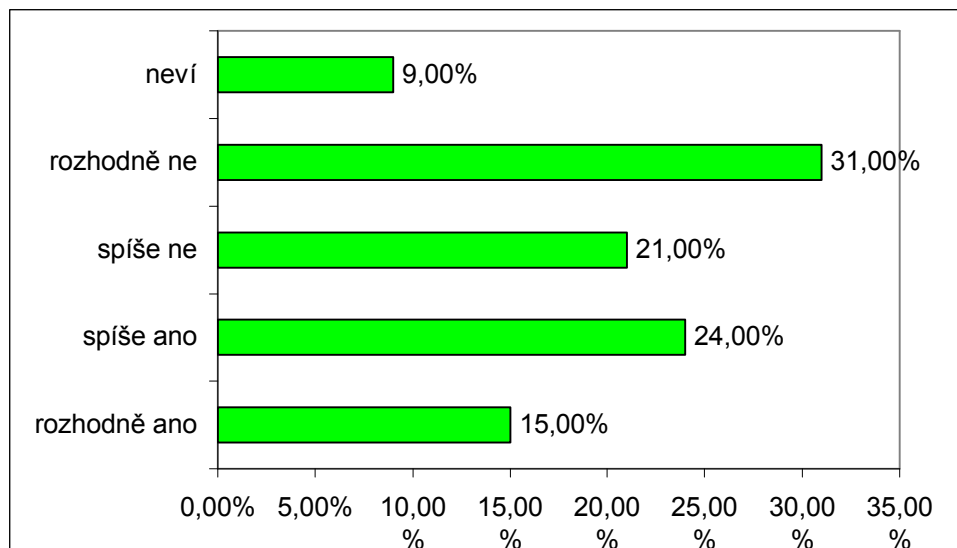
Graf 10 – Máte dostatek informací o bezpečnosti radaru?

37,5 % myslí si myslí, že informace podávané vládou jsou málo dostatečné a 28 % nedostatečné. Pokud chce vláda přesvědčit o bezpečnosti radaru, ale i o výhodách měla by těchto informací podat více. Naopak o dostatečnosti informací si myslí 6 % a spíše dostatečné 21 %.

11. Myslíte si, že postavením radaru u nás přispějeme k mezinárodní bezpečnosti?

Graf 11 – Myslíte si, že postavením radaru u nás přispějeme k mezinárodní bezpečnosti?

Většina respondentů si myslí, že postavením radaru nepřispějeme k mezinárodní bezpečnosti.

8 Závěry a doporučení

Z uvedeného vyplývá, že občané si svoji bezpečnost uvědomují a chtějí k ní také přispět, ale na druhou stranu vyžadují dostatek informací. Informace ohledně radaru jsou sice na internetu, ale podle mě by bylo vhodné je zveřejnit také jiným způsobem, např. v tisku, veřejnoprávní televize, rozhlas.

K jednotlivým mimořádným událostem je zpracován plán jak postupovat v případě této události. Proto bych doporučovala častější procvičování jednotlivých typových plánů. Pouze procvičování dokáže odhalit případné nedostatky. Také přípravou se vylepšuje koordinace všech složek IZS.

Jako další doporučení bych navrhovala zavedení do škol poskytování základních informací o bezpečnostní politice, informace o možných rizicích a to jak způsobené člověkem, tak i přírodou. Jejich způsoby řešení, předcházení těmto rizikům, nápravy apod. Součástí by mohlo být praktických nácviků při ohrožení jak se v mimořádných situacích zachovat.

Mezinárodní terorismus se dá omezit prostřednictvím spolupráce mezi státy. Proto je vhodné spolupráci posilovat, rozvíjet a to nejen na úrovni uzavírání různých smluv a úmluv, ale také na úrovni praktické přípravy. Tím se prohloubí spolupráce mezi státy a zvýší se i pravděpodobnost úspěchu při řešení mimořádných událostí. S mezinárodním terorismem souvisí také jeho financování. Terorismus se financuje prostřednictvím drog, z prodeje zbraní na černém trhu a dalších nelegálních činností. Tyto činnosti by se měli vyhledávat a trestat, neboť podpora terorismu nevede k udržení míru ve světě. Zároveň by měli probíhat kontroly na letištích a hranicích a to především se zeměmi, které terorismus podporují nebo se zeměmi, o kterých se ví, že teroristé se v nich ukrývají.

Je důležité, aby v případě provedení teroristického útoku byly o tom bezprostředně informovány složky IZS. Poté je potřeba také podat informace obyvatelům, ale takovým způsobem, aby se zbytečně nevyvolala panika. Z tohoto důvodu je potřeba dostat do podvědomí občanů co dělat v mimořádné situaci. Dále se také pokusit o vysvětlení proč se máme účastnit zahraničních misí a z toho plynoucích rizik.

Dále obnovovat vybavení složek IZS, zpracovávat krizové plány pro objekty, které mohou být cílem útoku, stále sledovat a vyhodnocovat hrozící rizika, prohlubovat u obyvatel přesvědčení, že násilí není vhodným prostředkem pro prosazování svých názorů.

Pravidelně analyzovat rizika a podle výsledků obnovovat krizové plány a z nich havarijní plány. Podle nastalé situace zhodnotit a upravit operační plány.

9 Závěr

Práce je rozdělena do 8 kapitol. V první kapitole jsou definovány základní pojmy související s problematikou terorismu, dále jsou uvedeny předpoklady úspěšnosti teroristů, členění terorismu, teroristické metody (jaderné technologie, biologické technologie, chemické technologie, zvukové zbraně, kybernetický terorismus), ideologický terorismus a typy bombových útoků.

V druhé kapitole charakterizují bezpečnostní politiku státu. V České republice jsou nejdůležitějšími dokumenty týkající se bezpečnosti „Bezpečnostní strategie ČR“ a „Národní akční plán“. Národní akční plán se pravidelně aktualizuje. V současné době je aktualizován pro roky 2007 – 2009.

V třetí kapitole se věnují biologickým a chemickým zbraním. Tyto zbraně se využívají především z důvodu jejich dostupnosti a v případě jejich použití také z velkého počtu osob, které se těmito zbraněmi dají zasáhnout.

V čtvrté kapitole definují pojem riziko. Popisují zde také nejpoužívanější metody, ke kterým patří:

- kontrolní seznam
- bezpečnostní kontrola
- analýza toho, co se stane když
- předběžná analýza ohrožení
- analýza kvantitativních rizik procesu
- analýza ohrožení a provozuschopnosti
- analýza stromu událostí
- analýza selhání a jejich dopadů
- analýza stromu poruch
- analýza lidské spolehlivosti
- metoda mlhavé logiky verbálních výroků
- relativní klasifikace
- analýza příčin a dopadů
- metoda pravděpodobnostního hodnocení.

V páté kapitole se věnuji regionální politice z hlediska rizik. Pro předcházení rizik jsou definovány rizika území podle nichž jsou zpracovány krizové plány. Tyto plány se rozpracovávají do havarijních plánů, které zpracovává HZS příslušného kraje. Podle těchto plánů se v případě nastalé události postupuje. Plány, které se dotýkají terorismu jsou tajné, neboť v případě zveřejnění by je ztratilo smysl zpracovávat.

V šesté kapitole se zabývám integrovanému záchrannému systému jako represivní složce. Generální ředitelství hasičského záchranného sboru zpracovává typové plány. Tyto plány jsou rozděleny na několik částí, které stanovují postupy jednotlivých složek IZS při mimořádných událostí. Tyto plány jsou zveřejněny na internetových stránkách Ministerstva vnitra. Plány je možné kdykoliv aktualizovat a mají následující strukturu:

- definování mimořádné události a postup zahájení činností proti této události
- stanovení postupu operačních středisek jednotlivých složek IZS
- postup složek IZS.

V sedmé kapitole jsem zpracovala výzkum, který vyjadřuje názory z hlediska bezpečnosti, která vyplývá z možného postavení amerického radaru u nás.

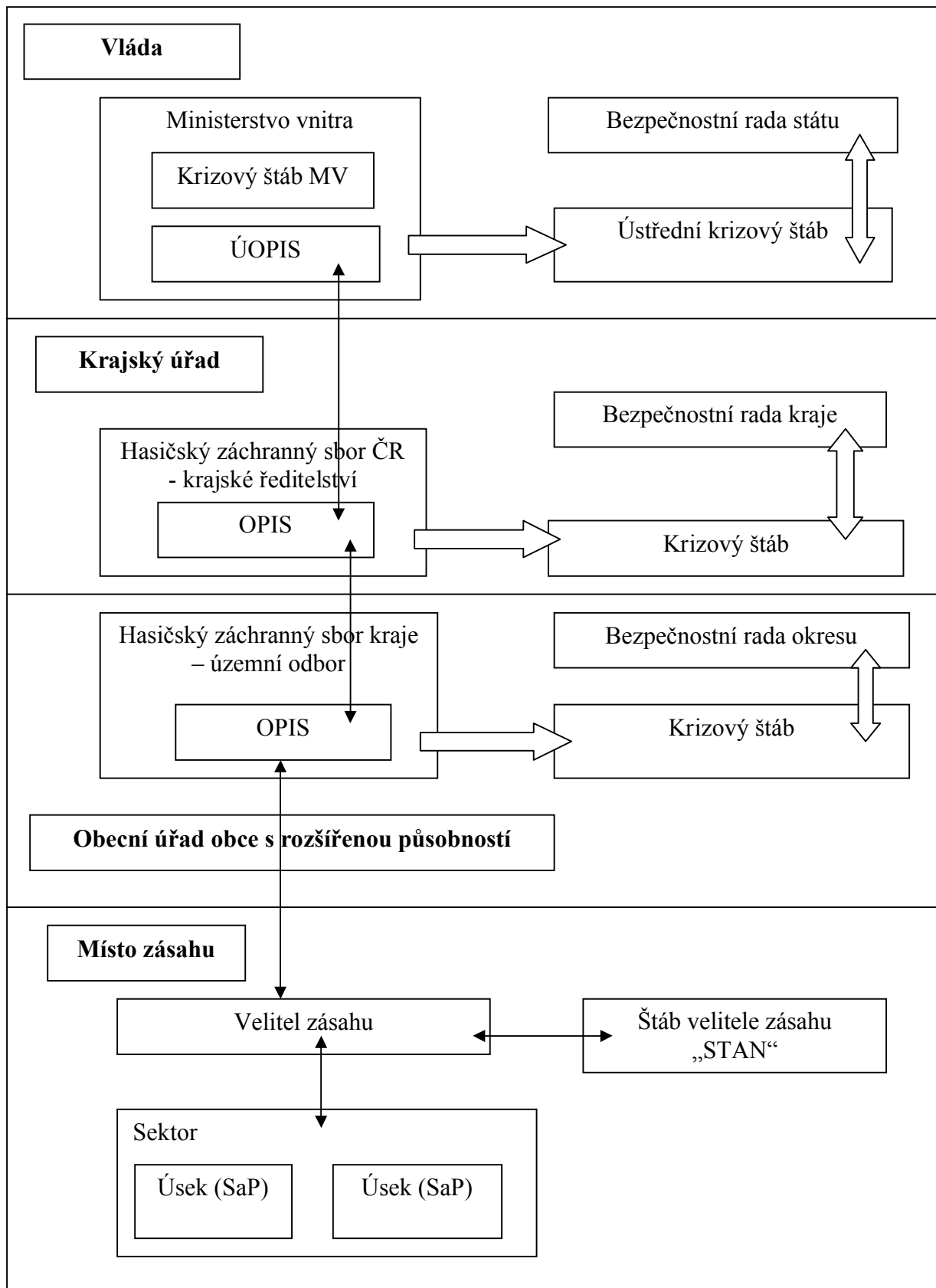
Osmá kapitola zahrnuje závěry a doporučení. Mezi doporučení bych zařadila např. informovanost obyvatel, také uzavírání smluv, provádění cvičení na mezinárodní úrovni atd.

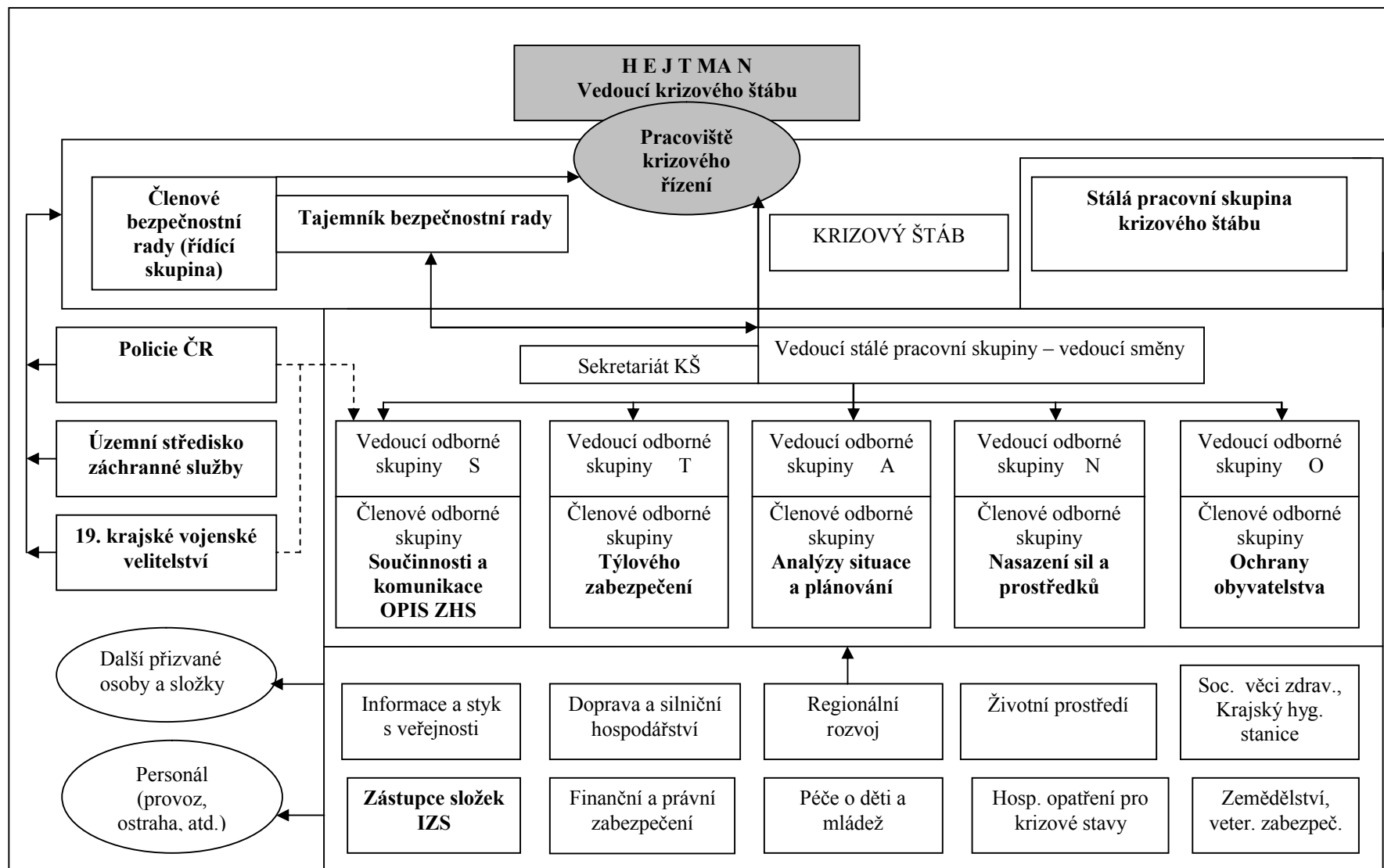
Cílem této práce je vymezení vlivu terorismu v kontextu bezpečnostní politiky státu a charakterizování připravenosti územních orgánů na řešení teroristických útoků. Podle mého názoru byl cíl práce splněn.

10 Literatura

1. BRZOBOHATÝ, Marian: Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu, 1. vyd., Praha: Policie Akademie České republiky 1995
2. David, Vladislav: Fenomén mezinárodního terorismu, Praha, Linde Praha 2005
3. Policie Akademie České republiky, Katedra profesní a tělesné přípravy, Úvod do problematiky terorismu a antiterorismu, Pplk. Mgr. Marian Brzobohatý, Praha 1995, ISBN 80-85981-13-0, Počet stran: 104, první vydání
4. Roman Prymula a kolektiv, Biologický a chemický terorismus, Informace pro každého, Grada Publishing. 2002, ISBN 80-247-0288-6, počet stran 152, 1. vydání
5. Terorismus a integrovaný záchranný systém- Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranné sboru ČR, Dny záchranářů ČR, Konference, Sborník přednášek, Poděbrady 2002
6. www.mvcr.cz/dokument_ze_dne_3.4.2008 - Národní akční plán boje proti terorismu aktualizované znění pro léta 2007 - 2009
7. www.krizove-rizeni.cz ze dne 24.2.2008
8. www.mvcr.cz/dokument - typové činnosti
9. <http://www.vlada.cz/dokument2157.html> ze dne 6.5.2008
10. www.kr-vysocina.cz
11. www.hzshk.cz
12. www.hrdeckralove.org

Příloha A - Struktura IZS na jednotlivých úrovních státní správy a řízení

Příloha B – Schéma krizového štábu kraje Vysočina

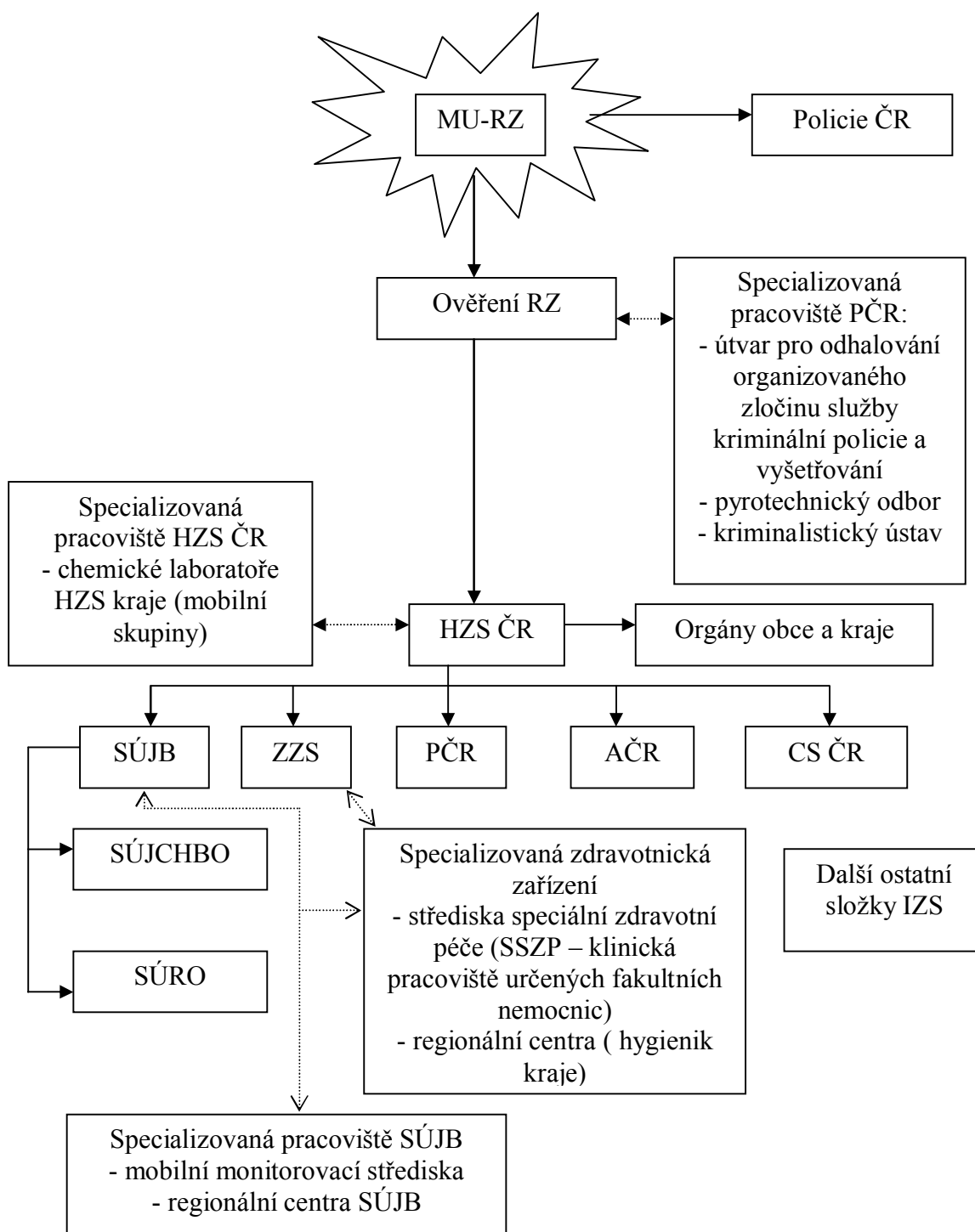

Příloha D - Ukázka krizového plánu – rozpracování vybraných úkolů krizového plánu kraje

A. Základní část	
A1 Vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů orgánu krizového řízení	
	A1.1 Název zpracovatele
	A1.2 Základní údaje
	A1.3 Vymezení odpovědnosti a působnosti pro řešení krizových situací
	A1.4 Vymezení územní působnosti
	A1.5 Vymezení obecné působnosti
	A1.6 Vymezení věcné působnosti
A2 Charakteristika organizace krizového řízení	
	A2.1 Organizační struktura
	A2.2 Předpokládané změny organizační struktury
	A2.3 Schéma organizace krizového řízení
	A2.4 Varianty organizační struktury KŠ na hlavním a záložním pracovišti
	A2.5 Seznam složek zabezpečujících funkčnost kritické infrastruktury
	A2.6 Seznam osob, které se podílí na rozpracování krizového plánu kraje
A3 Výčet možných krizových rizik	
	A3.1 Vznik krizových situací na vlastním území
	A3.2 Vznik krizových situací s ohrožením ze sousedních oblastí
	A3.3 Krizové situace zasahující z okolních oblastí
A4 Podklady a zásady potřebné pro používání přílohové oblasti	
	A4.1 Přehled krizové a ostatní související legislativy
	A4.2 Statut a jednací řád krizového štábu
	A4.3 Formuláře a dokumenty pro realizaci krizových opatření
	A4.4 Metodiky, scénáře a pomůcky pro práci krizového štábu
	A4.5 Vzory dokumentace krizového štábu
	A4.6 Vzory a formuláře pro rozhodování a provádění řídicích aktů
	A4.7 Zásady manipulace s krizovou dokumentací a způsob její aktualizace
	A4.8 Dokumentace k zabezpečení hospodářských opatření pro krizové stavy
B. Přílohová část	
B1 Přehled sil a prostředků	
B3 Typové plány	
	B3.1 Přehled uložených typových plánů - pouze týkající se určených obcí
B4 Operační plány	
	B4.1 Výpis z Havarijního plánu kraje - rozpracováno v části B4.29
	B4.2 Vnější havarijní plán pro Čepro Cerekvice - (pouze HK a Hořice)
	B4.3 Povodňový plán
	B4.3.1 Správního obvodu určené obce
	B4.3.2 Města
	B4.4 Traumatologický plán
	B4.6 Plán k řešení povodně velkého rozsahu
	B4.7 Plán k řešení sněhové kalamity velkého rozsahu
	B4.8 Plán k řešení epidemie velkého rozsahu
	B4.11 Plán řešení havárie velkého rozsahu způsobené chemickými látkami
	B4.16 Plán k narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
	B4.17 Plán k řešení narušení dodávek tepelné energie velkého rozsahu
	B4.18 Plán k narušení dodávek pitné vody volného rozsahu

	B4.20 Plán k řešení narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
	B4.22 Plán k řešení narušení funkčnosti poštovních služeb
	B4.24 Plán k řešení hromadného postižení osob mimo epidemie
	B4.27 Plán k řešení narušení dodávek potravin velkého rozsahu
	B4.29 Plán činnosti orgánů města při vzniku mimořádné události
	B6 Plán akceschopnosti
	B6.1 Charakteristika pracoviště krizového štábu
	B6.2 Seznam osob zařazených do krizového štábu, expertů a řídicích složek IZS, jejich vyrozumění
	B6.3 Postupy při vyrozumění, svolání zabezpečení připravenosti k plnění úkolů
	B6.4 Opatření k zajištění ochrany osob na pracovišti krizového štábu
	B6.5 Opatření k zprovoznění a zajištění ochrany záložního pracoviště
	B6.6 Další opatření nutná k zajištění akceschopnosti
	B7 Plán spojení
	B8 Plán materiálně technického zabezpečení
	B9 Plán zdravotnického zabezpečení
	B10 Topografické mapy s vyznačenými riziky

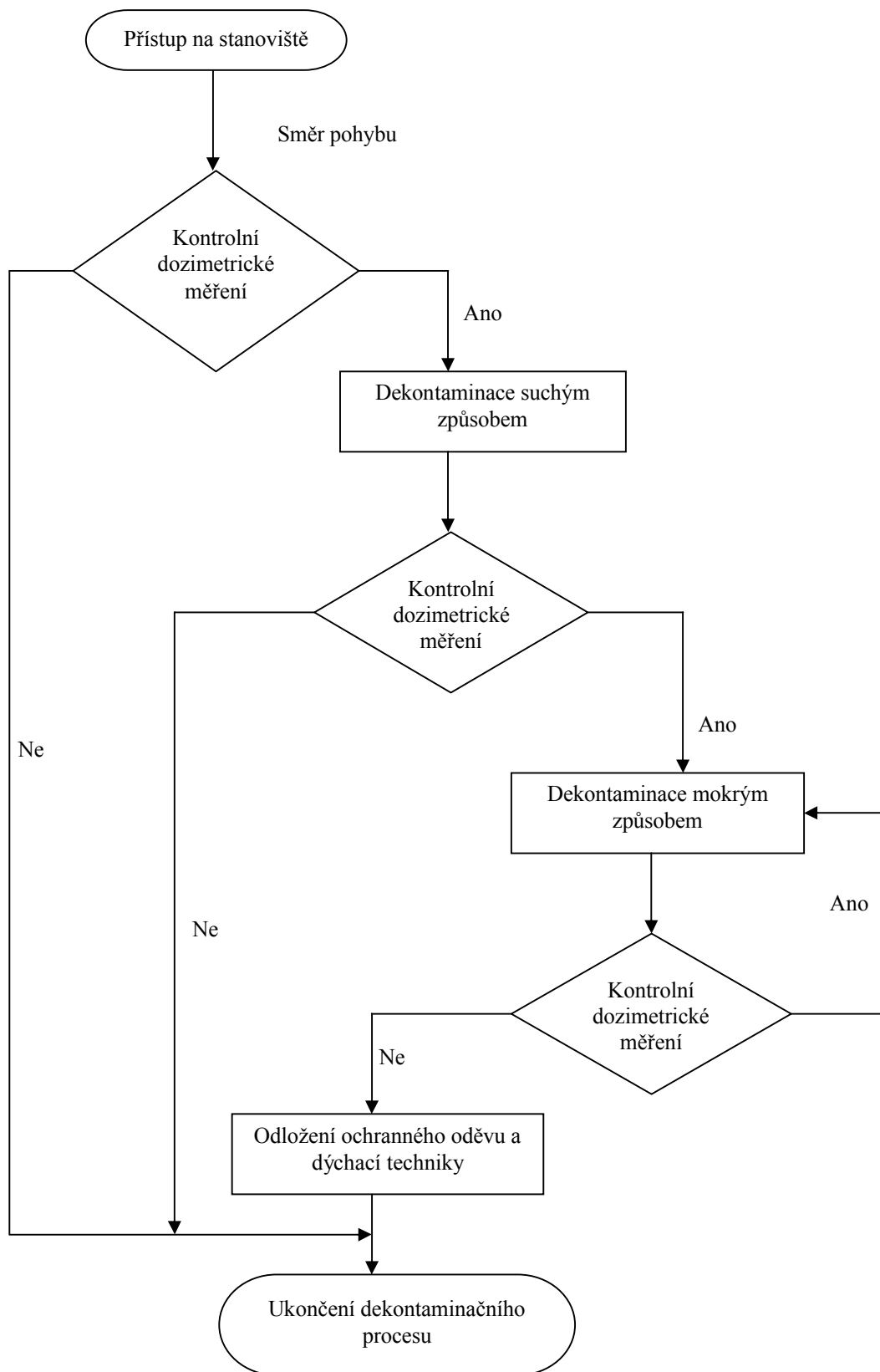
Příloha E - Schéma vazeb řízení a podpory

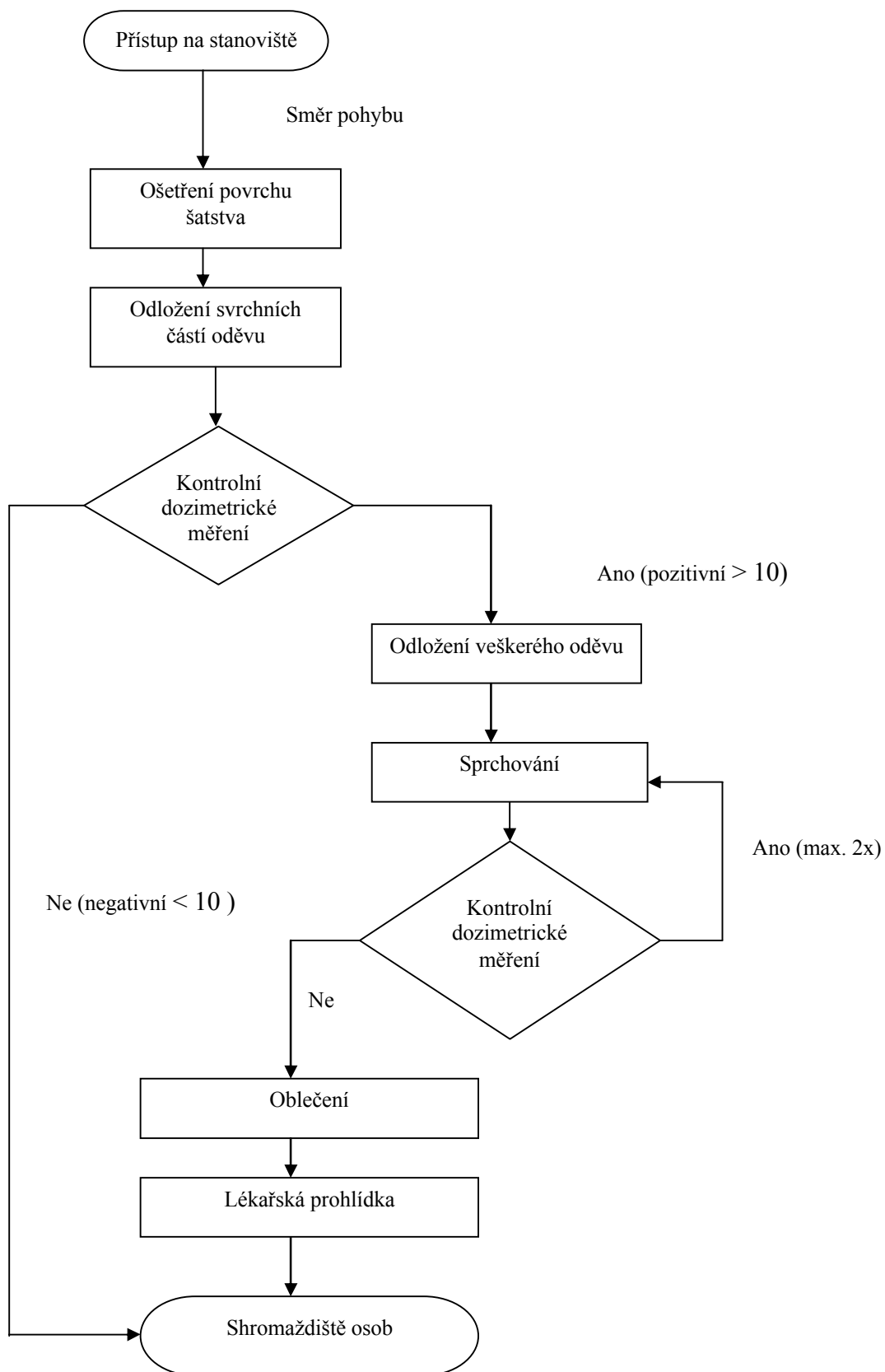
MU-RZ = mimořádná událost způsobená použitím radiologické zbraně

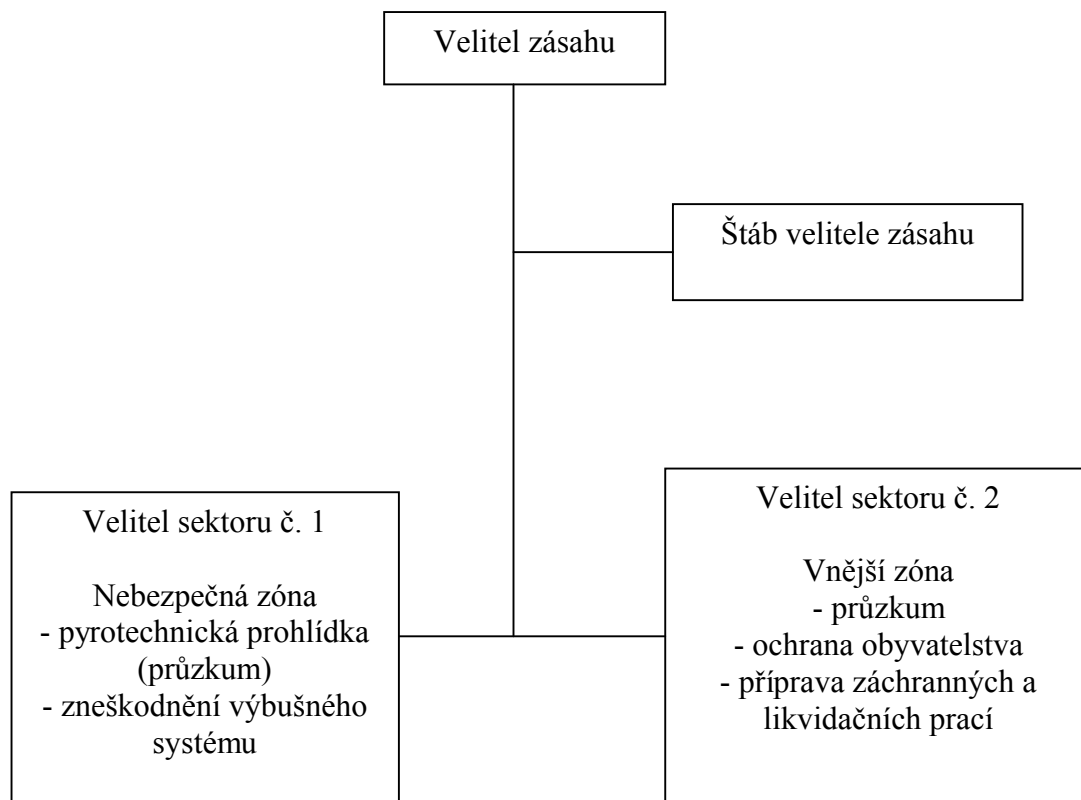
Příloha F - Algoritmus provádění dekontaminace zasahujících hasičů na dekontaminačním stanovišti

Příloha G - Algoritmus provádění dekontaminace osob na dekontaminačním stanovišti

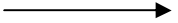

Příloha H - Organizační schéma zásahu řízení

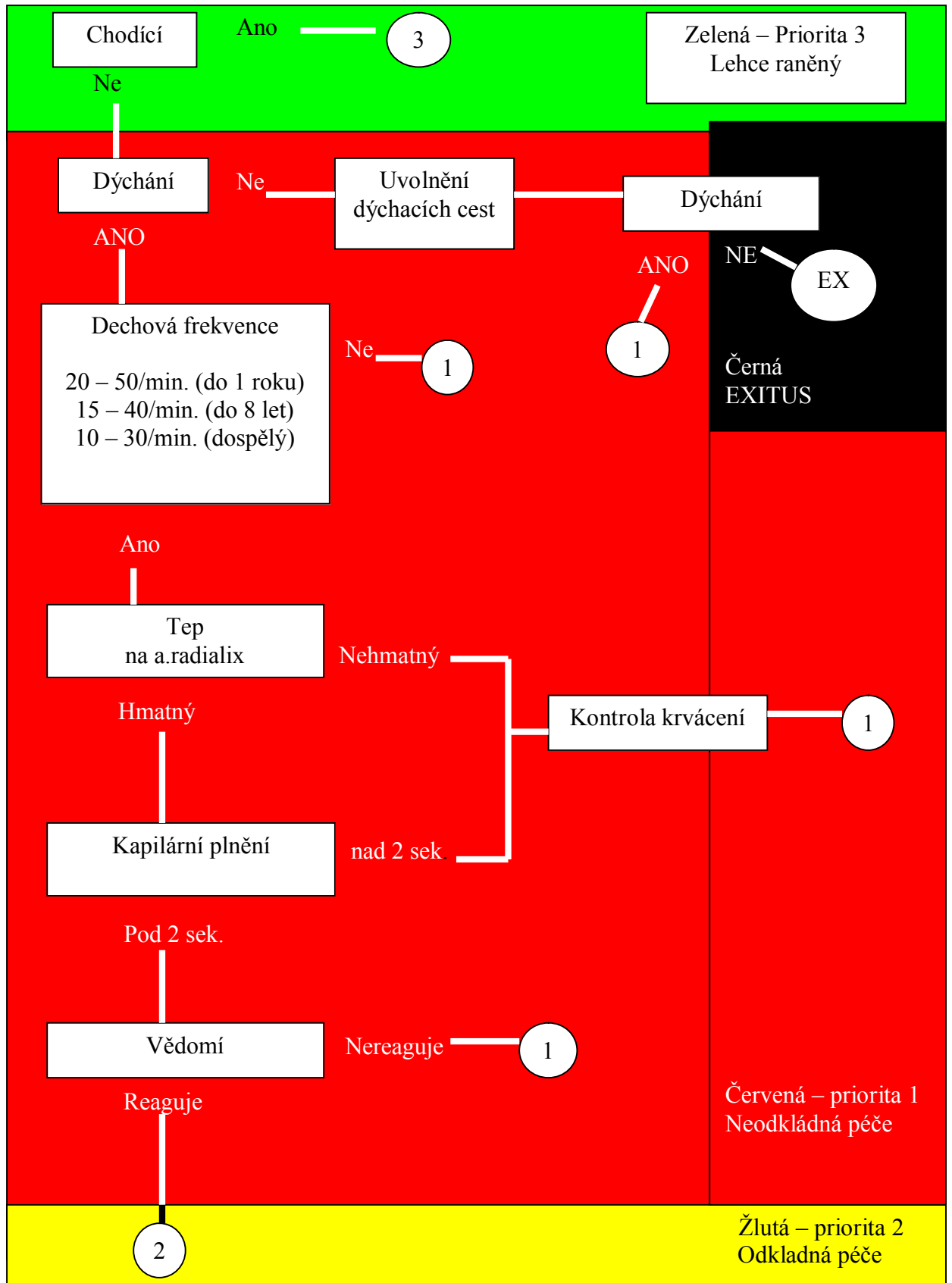

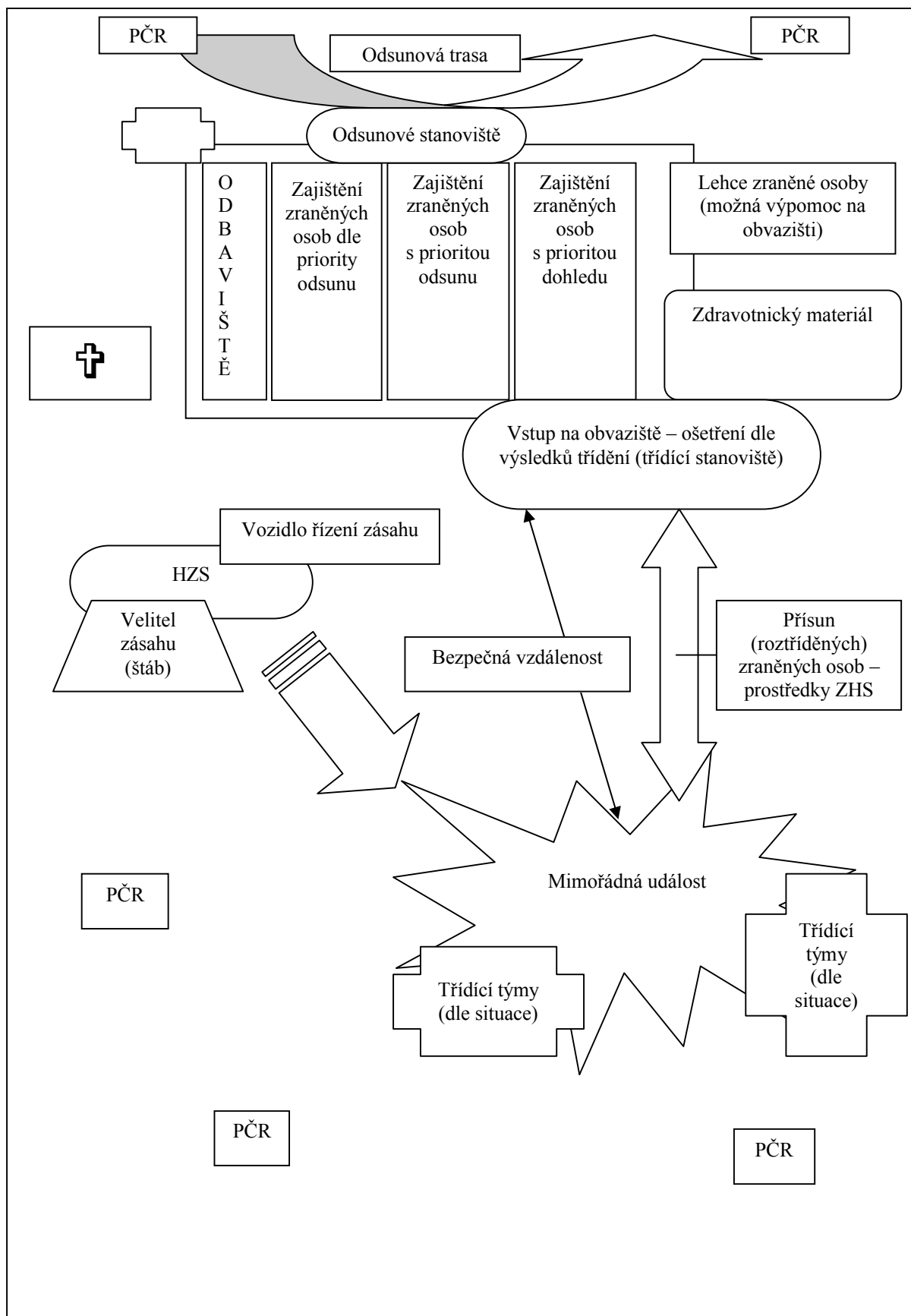
Vysvětlivky:

- Informace o stavu nouze letadla nebo o letecké nehodě, vyslání SAR vrtulníku k zajištění letecké služby pátrání a záchrany
- Systém předávání informací o stavu nouze letadla nebo o letecké nehodě orgánům v oblasti leteckých služeb
- Systém přenosu informací v rámci IZS, nasazení složek IZS
- Přímá komunikace stálých orgánů pro koordinaci složek IZS
- Přenos informací o mimořádné události
- Trvalá komunikace k zabezpečení opatření při letecké nehodě

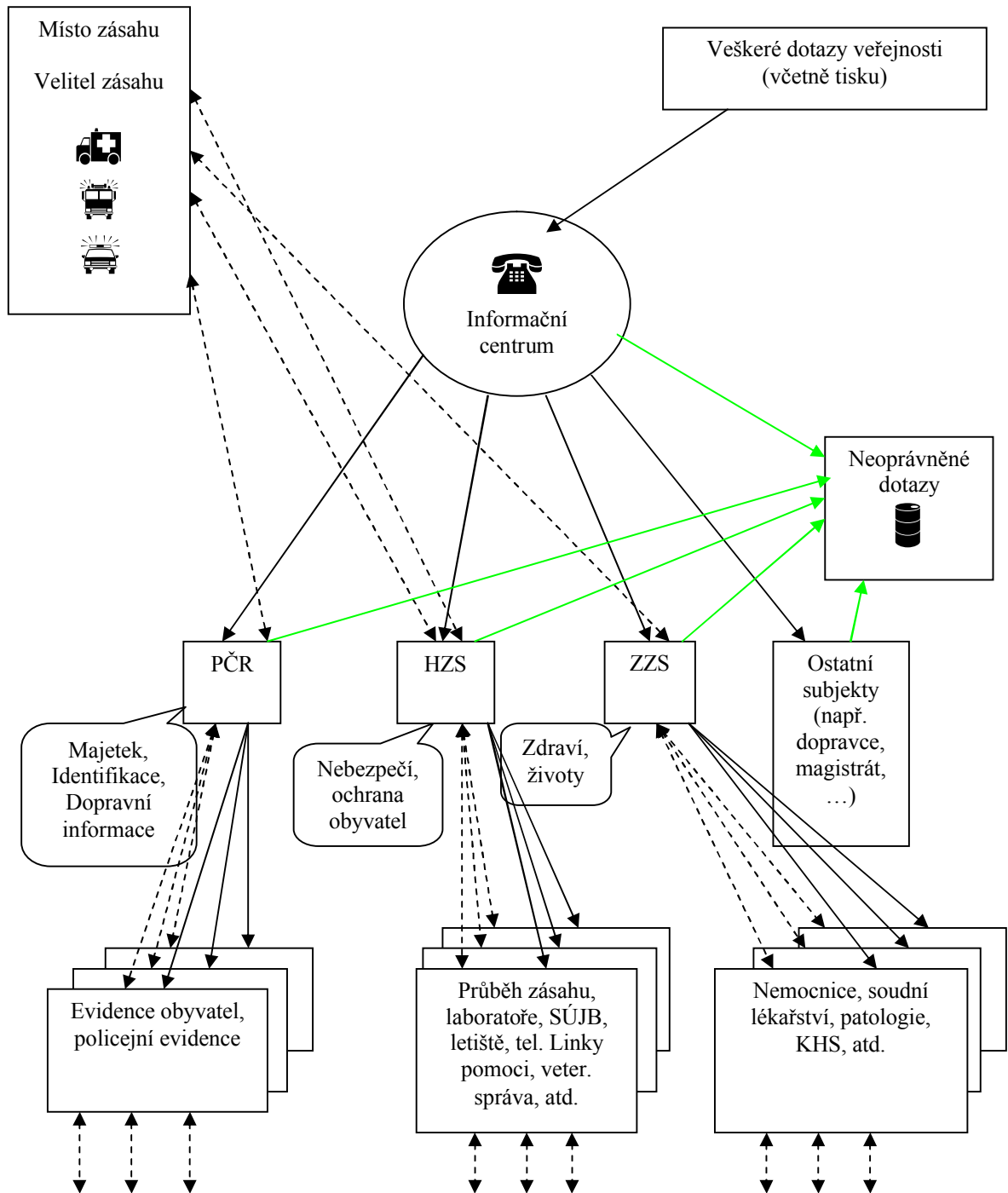
Příloha J - Schéma a použití vyhodnocovacího schématu třídícího systému START

Příloha K - Stanoviště pro shromáždění a třídění raněných – členění

Příloha L – Schéma toku informací - princip informačního centra

Příloha M - Otázky k výzkumu

Vyberte jednu z následujících možností

muž žena

Vzdělání

základní vyučen v oboru středoškolské s maturitou vysokoškolské

1. Kdo by se u nás mohl dopustit teroristického útoku?

- ETA
- Lidová fronta pro osvobození Palastiny
- Al-Kajda
- Al-Hidžra
- Hamas
- Fatah
- Islámský džihád

2. Souhlasíte zúčastněním vojenských jednotek České republiky v Afganistánu?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

3. Myslíte si, že by u nás mohl být uskutečněn teroristický útok?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

4. Souhlasíte s umístěním vojenských jednotek na našem území?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

5. Souhlasíte s členstvím v NATO?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

6. Může postavení amerického radaru na našem území zvýšit pravděpodobnost nebezpečí provedení teroristického útoku?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

7. V případě, že by umístění radaru bylo součástí obrany NATO, souhlasili byste s jeho umístěním na našem území?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

8. Myslíte si, že Česká republika je připravena čelit teroristickému útoku?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

9. Myslíte si, že vláda poskytuje dostatek informací o radaru?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

10. Máte dostatek informací o bezpečnosti radaru?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví

11. Myslíte si, že postavením radaru u nás přispějeme k mezinárodní bezpečnosti?

rozhodně ano spíše ano spíše ne rozhodně ne neví